

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

א א מ"י מ"ג מלכות
קדוש המלך הלל ג:
ד ב מ"י ס"ג ד:
ה ז מ"י ס"ג ד:
ו ח מ"י ס"ג ד:

(א) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ב) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ג) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ד) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ה) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ו) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ז) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ח) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ט) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]

הנהגות חב"ח

(א) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ב) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ג) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ד) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ה) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ו) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ז) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ח) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ט) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]

גליון הש"ס

(א) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ב) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ג) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ד) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ה) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ו) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ז) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ח) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ט) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]

תורה אור השלם

(א) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ב) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ג) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ד) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ה) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ו) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ז) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ח) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ט) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]

הנהגות וצינונים

(א) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ב) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ג) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ד) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ה) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ו) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ז) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ח) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ט) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]

ליקוטי רש"י

(א) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ב) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ג) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ד) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ה) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ו) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ז) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ח) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]
(ט) [גמ' מ"ג ס"ג ד:]

חד מי מדינן. להכשירו לזה בחזקת נאמן: מעשה שבא. העד לפי ז"ל בשבת להעיד על החדש: ועדיו עמו. להחזיקו נאמן: חד מי מדינן. לעדות החדש: משפט כתיב ביה. כי חק לשרלל הוא משפט וגו': באושא. כשישנה סנהדרין שם ושם היו מקדשין את החדש: משום כבודו דרבי גורא. שהרי לא הזכיר ר' נחוראי אלא ללמוד ממנו שאלם גדול כמוהו נהג הימר דבר ואין כבודו שניצל את ראייתו קף מחזירו הקטן ממנו: שהדא אחרינא הוה באושא. הכמיר את העד הזה: מספיקא. שמה אף אותו העד צמחו: להשנות את ההכמים. שאמר יוס' ל' של ארבע בשבת ולא נראה חדש צמח והבייתוסין מתאזין שיהא יוס' ראשון של פסח בשבת כדי שמהל הנפת העומר צאחד בשבת ועלרת צאחד בשבת לפי שהן דורשין ממחרת השבת יפסדו ממחרת שבת צראשית כמשמנו^(א) ושכרו שני בני אדם להעיד שראו את החדש היום: אחד משצטו. ולא הכירוהו: מאתים זון נתונים ד' במתנה. ותהא רשאי לעסקן ואע"פ שלם השלמות מנאי שלן לשוכך דש רשות לז"ד לקטם ממנו ולעשותו הפקר כדלמרינן צימנו^(ב) (דף פט:)

מניין שהפקר ז"ד הפקר שאלמר וכל אשר לא יצא לשלם הימים וגו' יתירם כל רכושו וגו' (פסח י: ימתח על העמוד. למקלות כדלמרינן נמסכת מכות (דף כג: כופת שמי ידיו על העמוד: באתני^(א) בראשונה היו משיאין משואות. לאחר שקדשו החדש ולא היו זריקין לשכור שלוחים לשלם לגולה להודיע כי המשואות מודיעים אותם: משקלקל^(ב) הבותים. והשיאו גם הם משואות שלם צמח החדש להטעות ישראל וז"ל לא היו משיאין משואות אלא בחזק שנתקשט ציזם ל' כדלמרינן צפירקין וכשלא היו משיאין לערש של יוס' ל' הכל יודעין שהחדש מעובר ופסח אמת עיברו ז"ל את החדש ולא השיאו משואות לערש ל' והסמים השיאו צרים שלום והטעם לא מצי הגולה לעשותו חסר: כלצונפס. פירקין^(א) כלע"י: ארובים. כדי שיראו למרחוק: וקנים ועצי שמן ונעורת של פשתן. כל אלו מרצס שלהבת: ובורכן במשיחה. לונצי^(ב) כלע"י קורסר צמח של משיחה צראשית כלצונפס: ובאין היו משיאין משואות. מה שם ההרים: מהר המשיחה. מתמלין הוא הר הזיתים שלפני ירושלים עד שרואין שעושין כן צהר סרטנא: לחזקין וכו'^(א) את הגולה. צמי צלל אנשי פומצרתא והמה מודיעין לכל מי מדעת צלל: כמדרות אש. מפרסר צגמרא. מדורת אש לשון היסק גדול: גבו' קדרשו. להודיען שנתקשט: לאור עיבורו. לערש יוס' שלשים נגהי ל"א. יוס' שלשים קרוי יוס' עיטור כדלמרינן לעיל (דף ט:)

על שמי אדרים שמקדשין אותם ושלם שם שממנו מעברין את חדש היוצא קרוי יוס' עיטור: ר"ח חפר. ר"ח הנקבע ציזם שלשים שהחדש היוצא נמצא עכשיו חסר: שחל להיות בעיניו. ולא טבל לחלל שבת (א) לאורו להשיא משואות ונשא אותם למ"ש: ואי אמרת. שנהא רגילין צין אחרק צין אצלל: אלו נגהי ל"א. יוס' שלשים קרוי יוס' עיטור כדלמרינן לעיל (דף ט:)

על שמי אדרים שמקדשין אותם ושלם שם שממנו מעברין את חדש היוצא קרוי יוס' עיטור: ר"ח חפר. ר"ח הנקבע ציזם שלשים שהחדש היוצא נמצא עכשיו חסר: שחל להיות בעיניו. ולא טבל לחלל שבת (א) לאורו להשיא משואות ונשא אותם למ"ש: ואי אמרת. שנהא רגילין צין אחרק צין אצלל: אלו

חד מי מדינן. תימה כי לא מהימן נמי מתלל את השבת לילך שם שמה לטורף עם אחר כדמנן צפ"ק (לפ"מ ב') גבי אב וצנו דילכו לא מפני שזעזעו זה עם זה אלא שמה יפסל האחד שזעזעו השני עם אחר ונראה דלא מקשה היקר אחר מתלל שבת כיון דלא מהימן למחיה אלא מקשה על לישנא דמתני' דנקט

אחר דמשמע דהא מהימן:

אלא מאי אותו אותו וגו'. תימה מאי קאמר אלי יכול לומר אחד מאלו היום: **סדרא** אחרינא הוה. י"ל דמיייר צעד אחד שראה החדש שהלך רבי נחוראי להטורף עמו ולהעיד נמי על החדש והא דקמני צצרימא להעיד עליו אחרק קאי אצל צירו וצתוספתא (פ"א) מוכח צצרימא דצהכרת העד מיייר שהלך ר' נחוראי להעיד עליו דכשר וכן פרש"י וקאי פירכא דלי הכי אחרק שנינו:

להטעות את חכמים. שארע יוס' ל' של ארבע בשבת ולא נראה החדש צמנו וצימנוסין מתאזין שיהא יוס' א' של פסח בשבת כדי שמהל הנפת העומר צאחד בשבת ועלרת צאחד בשבת לפי שהיו דורשין ממחרת השבת שבת צראשית כמשמנו ק' פ' צקונטרס ווא"ט ומה מרזיחם והלא מתקלקל לענין פסח וי"ל דלא שחיי ליה קלקול משום דרש"י (א) חסם ואפי' מודיע: **מוליד** ומביא מילה ומוריד. צירושלמי משמע כדי שלם יענו לומר שהוא כוכב דל"ר אפי' חזנא כוכבא דנחית וסליק חזנא כוכבא דלזל ואמי: **גזירה** משום ר"ח חפר שה' להיות בעיניו. ר"ח הוא מצי' לוימנר משום ר"ח מלא שחל להיות בשבת מהני טעמי דמפרס: והא

הייתי במעלה אדומים וראיתי שיהיו רבוין בין ב' סלעים ראשו דומה לעגל אוניו דומין לגדי קרניו דומות לצבי וזנבו מונחת לו בין ירכותיו והצתתי בו ונרתעתי ונפלתי לאחורי ואם אין אתם מאמינים לי הרי מאתים זה צדורין לי בסדיני אמרו לו מי הזקקך לכך אמר להם שמעתי שבקשו בייתוסים להטעות את חכמים אמרתי אלך אני ואודיע להם שמה יבואו בני אדם שאינם מהוגנין ויעשו את חכמים אמרו לו מאתים זה נתונין לך במתנה והשוכך ימתח על העמוד באותה שעה התקינו שלא יהו מקבלין^(א) אלא מן המכירין: **בתני**^(ב) בראשונה היו משיאין משואות מביאין הכותים התקינו שיהו שלוחין יוצאין כיצד היו משיאין משואות מביאין כלונסאות של ארז ארוכין וקנים ועצי שמן ונעורת של פשתן וכוך במשיחה ועולה לראש ההר ומצית בהן את האור ומוליד ומביא ומעלה ומוריד עד שהוא רואה את חבירו שהוא עושה כן בראש ההר השני וכן בראש ההר השלישי ומאין היו משיאין משואות מהר המשיחה לסרטנא ומסרטנא לגורפינא ומגורפינא לחזורין ומחזורין לבית בלחין ומבית בלחין לא חזר משום אלא מוליד ומביא ומעלה ומוריד עד שהיה רואה כל הגולה לפניו כמדורת האש: **גבו'** מאי משמע דמשיאין לישנא דיקוד הוא דכתיב (א) וישאם דוד ואנשיו ומתרגמין ואוקרין דוד^(א) ת"ר אין משיאין משואות אלא על עבדינן לא עבדינן מ"ט א"ר זירא גזירה משום ר"ח חסר שחל להיות בערב שבת אימת עברי באפוקי שבתא (א) דאי אמרת נעביד נמי אמלא אתו לכימטיו

נגהי ל"א. יוס' שלשים קרוי יוס' עיטור כדלמרינן לעיל (דף ט:)

על שמי אדרים שמקדשין אותם ושלם שם שממנו מעברין את חדש היוצא קרוי יוס' עיטור: ר"ח חפר. ר"ח הנקבע ציזם שלשים שהחדש היוצא נמצא עכשיו חסר: שחל להיות בעיניו. ולא טבל לחלל שבת (א) לאורו להשיא משואות ונשא אותם למ"ש: ואי אמרת. שנהא רגילין צין אחרק צין אצלל: אלו

רבינו חננאל

זה אחר להעיד על העד שראה את החדש כי כשר הוא לקבל ממנו זו העדות ולעולם צריכין ב' עדים להעיד על כל אחד ואחד: כי אצא עולא אמר קדשו ליראה ואמר רב כהנא אפילו אינשי מעלמי כי אתא ואמר קדשו ליראה מהמנן מ"ס דכל מילתא דעבידא לגלוי לא משקרי בה אינשי. תניא נמי הכי בא אחר מסוף העולם ואמר קדשו ב"ד את החדש היום: בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם משקלקלו המינין ושכרו עדים להטעות את חכמים התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המודיעין שהן כשרים להעיד. תנו רבנן מה קלקל קלקלו המינין כו' [מתני' בראשונה היו משיאין משואות משקלקלו הבותים. ומביאין משואות שלם צמנו וצימנוסין מביאין מילה ומוריד. צירושלמי משמע כדי שלם יענו לומר שהוא כוכב דל"ר אפי' חזנא כוכבא דנחית וסליק חזנא כוכבא דלזל ואמי: **גזירה** משום ר"ח חפר שה' להיות בעיניו. ר"ח הוא מצי' לוימנר משום ר"ח מלא שחל להיות בשבת מהני טעמי דמפרס: והא

הייתי במעלה אדומים וראיתי שיהיו רבוין בין ב' סלעים ראשו דומה לעגל אוניו דומין לגדי קרניו דומות לצבי וזנבו מונחת לו בין ירכותיו והצתתי בו ונרתעתי ונפלתי לאחורי ואם אין אתם מאמינים לי הרי מאתים זה צדורין לי בסדיני אמרו לו מי הזקקך לכך אמר להם שמעתי שבקשו בייתוסים להטעות את חכמים אמרתי אלך אני ואודיע להם שמה יבואו בני אדם שאינם מהוגנין ויעשו את חכמים אמרו לו מאתים זה נתונין לך במתנה והשוכך ימתח על העמוד באותה שעה התקינו שלא יהו מקבלין^(א) אלא מן המכירין: **בתני**^(ב) בראשונה היו משיאין משואות מביאין הכותים התקינו שיהו שלוחין יוצאין כיצד היו משיאין משואות מביאין כלונסאות של ארז ארוכין וקנים ועצי שמן ונעורת של פשתן וכוך במשיחה ועולה לראש ההר ומצית בהן את האור ומוליד ומביא ומעלה ומוריד עד שהוא רואה את חבירו שהוא עושה כן בראש ההר השני וכן בראש ההר השלישי ומאין היו משיאין משואות מהר המשיחה לסרטנא ומסרטנא לגורפינא ומגורפינא לחזורין ומחזורין לבית בלחין ומבית בלחין לא חזר משום אלא מוליד ומביא ומעלה ומוריד עד שהיה רואה כל הגולה לפניו כמדורת האש: **גבו'** מאי משמע דמשיאין לישנא דיקוד הוא דכתיב (א) וישאם דוד ואנשיו ומתרגמין ואוקרין דוד^(א) ת"ר אין משיאין משואות אלא על עבדינן לא עבדינן מ"ט א"ר זירא גזירה משום ר"ח חסר שחל להיות בערב שבת אימת עברי באפוקי שבתא (א) דאי אמרת נעביד נמי אמלא אתו לכימטיו

נגהי ל"א. יוס' שלשים קרוי יוס' עיטור כדלמרינן לעיל (דף ט:)

אם אינן מכירין פרק שני ראש השנה

כג.

רבינו חננאל

עשרה מיני ארזים הן
שנאמר ארז המדבר ארז
ושטה וגו' א"ר יוחנן
כל המלמד תורה
ומלמדה במקום שאין בו
תורה דומה לרשע במדבר
כל דאורי שקיל מיניה
אוי להן לעובדי
בוכבים שאין להן תורה
שנאמר תחת הנחשת
אבירי זבוב וגו' תחת ר'
עקיבא וחביריו דן מביאין
והיו דבתיב ונתיב דמס
לא נקוטי וגו'.

ליקוטי רש"י

[שיח לרף כב:]
הר המושחה. הר
הימים הוא הר המושחה.
[מכילם ב כג ויפסחו יד:]
ושפחו טו. לכן שמו
דמחמגמין משחל והוא
הר הימים [שבת טו:] הוא
הר הימים אשר על פני
יבולת מים [יבולת מים
וישם דוד. מי יומן
ואוקרין דוד וגבירי
שמואל ב כה א] אין
בשיאן משואות.
אנחות בלתי הרים היו
שמוי מן עין משין
לדועי הרים קרשם מן
דן את המדש. א"ר
החדש שנראה בופנו
החדש. מים שלמים
שעלה לקדש דללו
כשהשם מעבר ועשין
ראש חדש ביום שלמים
ואחד מן מקדשין אותו
שכר קדשוהו שמים
ואשמעין ה' את
לחצות עדין משואות
ואחלה לא עדין משואות
וכאן ר'און משואות
יהיון שהשם מעבר.
א"ר עיבור. לל
שער שלמים לדועי
שמים נקדש (לל)
שלמים [ואחלה] קרי (לל)
עבור על שם שני נעשה
החדש מעבר כשמן
קונעין לו את ראש חדש
[מסכת ב.].

[ע"כ שיח לרף כב:]
בבב"ה. ע"כ הוא
[סנהדרין קח:] ברש
תורה וראשון. שמו
אילני פקח תשמיין למין
[ושפחו טו. מיני עלי
יער למין ויש ס"ג.
א"ר. קלל נלע"ו.
תורניתא. פ"ן כל
שמו הללו הם היו
נקראים כסם [ושפחו כ"ב]
ע"כ. ע"כ ארז הוא שטה
דלמך ג"כ [י"ד.
אפרסמא. (קף) [שקף]
שמנו עשין חפס בן
נחלה. עניני. כרן.
זי"ש. שמו. איכא
דלמך (קף) [שקף] וא"כ
לפרסמא הוא שמנו
ואל שמו אפרסמון.
שורבינא. לא איתפרס.
הני שבעה. הווי.
ומקטין. הויכסין.
ע"ה. כמסין על אותן
שנאמרו פסוק. א"ר. א"ר.
טעמו דמחמגמין תחת
האלט טעמא [בנחשת]
[ה] [ושפחו טו. מין עין
פקח קרשין קישט"ל
נלע"ו] [וחקקין] [גלגל] [גלגל]
קישט"ל [נלע"ו] [גלגל]
פ"י שקורין גלגל"ו
[והשם ד' ג' יושי"ע שמו
קשה [מסכת ב.].

והא ר"א עבד במוצאי שבת איתנוס. ור"ת והשתא
נמי דלא עבדו אמלא כלל כי מיחל ר"ח מלא בשבת יאמרו
האי חסר הוא והאי דלא עבד למוצאי שבת איתנוס וי"ל
דהיכא דודאי עבד לעולם משואות צין אמלא צין אחרסר כי לא עבדי
כלל ודאי חלו צאונס אמלא אמלא
דומינן עבדי וזימנין לא עבדי כי לא
עבדי השתא צמוצאי שבת לא חלו
צאונס אמלא צמוצאי שבת לא חלו

משום בבב"ה מלאכה צ"ע שני

י"ב. פירש צמוצאי שבת
אין לך ר"ה שאין מתעטלין צ"ע גולה
ממלאכה צ"ע ימים צין אמלא צין אחרסר
אכל כי עבדי אחרסר ידעי שצ"ע
שליש נקבע ויעשו מלאכה למחר
ולחנם דחק לפרש ר"ה דאכל ר"ח
קאי כי לא היו רגילין לעשות מלאכה
צ"ע כדלמך צ"ע צמק הקורא את
המגילה עומד [מגילה דף כג:] ושאין
צ"ע צמק מלאכה לשם כגון ר"ח וחולו
של מועד קורין ארבעה ורגילין לומר
הסוקף המקום י"ע לנשים צ"ע
שכר שלא נחרצו על מעשה העגל
כשחמך להם אחרסר [שמות ז] פקרו
נזמי הובב אשר צמקו נשים וגו'
ומתפרקו כל העם וגו' אשר צמקו
אכל נעשים לא הציאו שלא ראו הנשים
ליתן: ארבעה מיני ארזים.
הוא דצפרק לולב הגזול [סוכה דף
ל. ושם] א"ר יהודה סוכה אינה
נוהגת אמלא צמקו נשים צמקו
ופריך עלה מהא דמכשך ר"י לסקך
צמקו של ארז שאין צמק [ארבעה]
על ארבעה ומשני מאי ארז הדם
דלמך רבה צ"ע הווי ר' מיני
ארזים הן והשתא לרז יהודה אמר
רבי דלמך ארבעה ומו לא מאי איכא
למימר ושמוה הכא לענין מקח וממכר
פלגי אמלא כולהו מודו דעשרה מיני
ארזין הן וצ"ע וצ"ע:

שמה תורניתא. צ"ק דע"ו

(דף יד. ושם) דלמך מאי
אכטרוצין תורניתא לאו היינו תורניתא
דהכא דההוא ארז ל"ו עיקר דמשמע
התם והאי דהכא שהוה מין ארז ודאי
י"ס לו שורש ועוד תורניתא הוא דלא
מוץ הא שורש אילנות מוצני והתקן
(פ"ד דף יט:) אין מוכרסין לכן צמוצאי
לקרקע דכי האי גוה דליק התם
"ג"י דקל עץ לכן נראה דההיא דהתם
מין אדמה עץ כוצימא דפרק א"ר
עקיבא (שם דף ג.) וצ"ע האשה שהיא
עושה (מה דף כב.) דלחלוהו מייתי
לה ההיא דכל שאין לה עיקר:

עין שמו אפרסמון. והא דכתיב

(מלכים א' ו) ויעש כרובים עזי
שמן ומחמגמין אע"י דיתא מרי גווי
ען שמן דלפרסמון לאו ען זית הוא
דכתיב צמורא (נחמיה ח) לאו ההר
ע"כ

למישעי אמרי האי חסר הוא והאי דלא עבד
מאתמול משום דלא אפשר או דלמא מלא
הוא ובזמנו עבדו ולעביד בין אמלא בין
אחרסר וכי מקלע ר"ח ב"ע"ש לא לעביד
כלל וכיון דלא עבדינו מוצאי שבת ועבדינו
אמלא מידע ידעי דחסר הוא אפילו הכי אתו
למישעי אמרי האי מלא הוא והאי דלא
עבדי איתנוס הוא דאיתנוס ולעביד אמלא
ולא לעביד אחרסר כלל אמר אביי משום
ביטול מלאכה לעם שני ימים: כיצד היו
משיאין משואות מביאין כלונסות כו' אמר
רב יהודה ד' מיני ארזים הן ארז קתרום עין
שמן וברוש קתרום אמר רב אדרא ר' דבי רבי
שילא אמרי מבלוגא ואמרי לה זו גולמיש
ופלוגא דרבה בר רב הונא דאמר רבה בר רב
הונא אמרי בי רב ע"שורה מיני ארזים הם
שנאמר א' אתן במדבר ארז שטה והדם ועין
שמן אשים בערבה ברוש תדהר ותאשור
יחדו ארז ארזא שטה תורניתא הדם אסא
עין שמן אפרסמא ברוש כרתא תדהר שאגא
תאשור שורבינא הני שבעה הוו כי אתא רב
דימי אמר הוסיפו עליהם אלונים אלמונים
אלמונים אלונים בופמי אלמונים בלומי אלמונים
כסיתא א"ר ארונים ערמונים אלמונים ארונים
ערי ערמונים דולבי אלמונים כסיתא וצ"ע אדר
לא יעברנו אמר רב ע"ז בורני גדולה היכי
עברו מייתו שית אלפי גברי בתריסר ירחי
שית ואמרי לה תריסר אלפי גברי בשיתא
ירחי שיתא ושעני לה חלא עד דשכנא ונחית
בר אמוראי וקצר אמוני דכיתנא בכסיתא
וקצר להו בספינתא ונפלי חלא ושדו לכראי
וכמה דמדליא עקרא ומתיא ומחליף על חד
תרין בכספא חלת פרוותא הויין תרתי בי
ארמאי וחדא דבי פרסאי דבי ארמאי מסקן
כסיתא דבי פרסאי מסקן מרגנייתא ומקרייא
פרוותא דמשמיהו א"ר יוחנן כל שיטה ושיטה
שנפלו נכרים מירושלים עתיד הקב"ה
להחזיר לה שנאמר א' אתן במדבר ארז שטה
ואין מדבר אלא ירושלים שנאמר צ"ע ציון מדבר
היתה (ה) וגו' ואמר רבי יוחנן כל הלומד תורה
ואינו מלמדה דומה להדם במדבר איכא
דאמרי כל הלומד תורה ומלמדה במקום
שאין ת"ח דומה להדם במדבר דכתיב וא"ר
יוחנן אוי להם לעובדי כוכבים שאין להם
תקנה שנא' תחת הנחשת אבאי זהב ותחת הכסף ותחת העצי נחשת
ותחת האבנים ברזל תחת ר' עובדינו מאי מביאין ועליהם הוא אומר ונקיתי דמם
לא נקיתי: ומאין היו משיאין משואות כו' ומבית בלתי: מאי בית בלתי אמר רב

והציאו עלי זית ועלי עץ שמן וצמחם עץ שמן כשר: ערמונים דרבי. פי' בקונטרס קישט"ל
וקשה דצפרק לולב הגזול ג' עניני חופין את רובי פריך ואימא דולבא ואין קא חזין דלאו הכי הוא ומיחו התם נמי פי' צמקו קישט"ל
בבב"ה. קישט"ל שטעון גלגל [ושפחו טו.] כסיתא. ע"י אלמונים שקורין קורל"ל [בבב"ה כה.] א"ר שגל ב"ס וקר
הרשע וקורין קורל"ל. ע"י. א"ר שגל ב"ס וקרין לוי"ה. דרבי. קישט"ל [ושפחו טו.] כסיתא. ע"י אלמונים שקורין קורל"ל [בבב"ה כה.] א"ר שגל ב"ס וקר
שטעון ממך וישעיה ס"ו. ונקיתי דמם א"ר נקיתי. ואין קא חזין דלאו הכי הוא ומיחו התם נמי פי' צמקו קישט"ל
ג' יהיה לא חזק מהם אימתי מיה זמא שמן שקב"ה שון ענין [ויאל ד כה.]

אתו למישעי. השתא צ"ע הגולה אמרי כו' אכל השתא דלא עבדין
אכל אחרסר כי עבדין למוצאי שבת ידעי דחסר הוא: ועבדין
אמלא. ואין רגילין לעשות כל שור המלחץ (ס) מידע ידעי דחסר
הוא. ומתמה אחרסר שבת שאירע צליל משואותיו מנעשו מלהשיא:
דאיתנוס. בשכרות של משחה השבת:
ולעביד אמלא ורא אחרסר. וכי מקלע
ר"ח חסר צמק שבת ולא עבדין
מידע ידעי דחסר הוא ולא חלו
בשכרות אלא צמדי דשבת דכל
חדשים חסרין לא עבדין והאי נמי לא
עצוד: אמר אביי משום ביטול
מלאכה כו'. ולא גרסינן גזירה. א'
אחרסר נעביד אמלא ולא אחרסר אין
לך ר"ה שאין מתעטלין צ"ע הגולה
ממלאכה שני ימים יוס' א' שמה היוס
ר"ה יוס' שלשים ואחד שמה עיברו
את החדש והיוס ר"ה אכל כי עבדין
משואות אחרסר לאור יוס' א' ידעי
שצ"ע שלשים נקבע ויעשו מלאכה
למחר ואין צמקין ענין ימים אלא
צמוצאי: כיצד היו משיאין כו':
אמר רב אדרא. קן שם האין
דלמך צ"ע צמק צ"ע (דף טו.)
יטע עין ארז: תורניתא. פיני"ל
נלע"ו: בריתא. ט"ס נלע"ו: שאגא.
ש"ס נלע"ו: בושמי. חולמי נלע"ו:
בבב"ה. ירקוה"ה נלע"ו שגדין ט'
פרי עין שקורין גלגל"ה: כסיתא.
מין עץ העולה בקרקע הים וזמנו
קולל"ו: ע"י. לוי"ה שם האין
ואת פרי קורין צ"ע: דרבי.
קשט"ל"ה: וצ"ע אדר לא יעברנו.
לנחל שטחית לנחל מצית המקדש:
זו בורני גדולה. ספינה שקורין
דרמוני"ט: היכי עבדי. אותה צמדי
גדולה למאי עבדא: ח"א. חול:
עד דשכנא. שוליה שוכנים בקרקעית
הים ועודנה נרתיא למעלה מן המים
דצמקו שהאלמונים גלגלים צ"ס
אין הים עמוק כל כך: בר אמוראי.
מלומד לשון צמחית: וקצר אמוני
דכיתנא. חזלי פשתן שון קשין ליתק
וקושר ראשו אחד צמחית האין וראשו
אחד צמחית: ושק"ל. הכן גברי חלא
דכיתנא ושדו לאצרא והיא עולה
ממוך המים ועוקרת שרשי האין:
פרוותא. פורט"ו נלע"ו ונלשון משנה
נמל: מסקן מרגנייתא. מקרקעת הים
על ידי צר אמוראי: ומקרייא פרוותא
דמשמיהו. אותה של פרסאי נקראת
נמל של מלכה: ונקיתי דמם א"ר נקיתי.
אם צמחי נקוה את העני"ס משהר
עוה לא (א) אנסק מדמם של ישראל:
אף

הנהגות חב"ח

(ב) גמ' ציון מדבר היתה
ירושלים שזממה ואמר
רבי יוחנן: (ג) רש"י
ד"ה ועבדין וד"ה מידע
ידעי דחסר לאור יוס' א' ידעי
וקיתי דמם כו' משאר
עוה לא אנסק מדמם:
גלגל הש"ס
תוס' ד"ה ארבעה
מיני ארזים וכו'
ובירושלמי חשיב
כ"ה. וכן הוא במ"ר
שמות פרשה לה:
תורה אור השלם
א' אמן בפדבר ארז
ששה יתכן [עין שגל]
אשים בקרבה ברוש
תדהר ותאשור יחדו:
[ושפחו טו.]
ב' כי אם שם אדר
ה' לו מקום קדש
יארץ רבתי יתכן כל
תקן בו א"ר שם וצ"ע
אדר לא יעברנו:
[ושפחו טו.]
ג' ע"כ קרשך הוי מדבר
ציון מדבר היתה
ירושלים שזממה:
[ושפחו טו.]
ד' תחת הנחשת אבאי
זהב ותחת הכסף ותחת
העצי נחשת ותחת
האבנים ברזל ושמה
קשט"ל שלום [ושפחו
טו.]
ה' ונקיתי דמם לא
נקיתי י"י שכן צמקין:
[ויאל ד כה.]

הנהגות וצינונים

(א) בדפוס נוסף קראקא
ובכתי"ב נוסף חסר:
ב' בדפוס נוסף השתא.
ובכתי"ב נוסף צמוצאי
שבת. ובכתי"ב חסר:
ג' בכתי"ב ובדפוס נוסף
טא: ד' בכתי"ב נוסף
צמוצאי עבדי
למכס בה כסיתא.
וכ"ה ישר [קדוש]. וצ"ע
רש"י: [ג] הנהגות
פ"ד מר ב' אמוראי
ב' בלשון חז"ל איש בן
לצילול במים אדרים עד
הגיוה אל חול אשר
בקרקע הים [גלגל]: [א] צ"ל רומאי [דפוס]. עין יעקב [ועי' יעב"ץ: ס'] ס"א דליכא דיתיהני מיניה [גלגל]:
[ס] בכתי"ב ובדפוס נוסף א"ר יוחנן. וכו"ה בעין יעקב ובילקריש: [ט] ס"א דליכא דיתיהני מיניה שקל
[גלגל]: [א] בדפוס צ"ע צמוצאי: [ב] תיבת "השתא" נראה מיותר: [ג] דפוס מביית הקדשים. ובעין יעקב מביית
קדשי הקדשים [ועי' לשון הגמ' וימא סוף דף עז:]. [ד] כך היא ג' רש"י בגמ', [מקום] [ונלע"ו]. וכו"ה בגמ'
כתי"ב ובילקריש. וברש"י ע"י הד"א: [ב] בדפוס האופות: [ג] כ"ה בנ"א כתי"ב בגמ' שנטפס אמר רב. וכו"ה
בחז"ל בסוכה לו ע"א [ד"ה מאי אדר]: [ע] צ"ל צמקין [גלגל]:

ו א מ"פ פ"ג מהלכות קדוש
החדש הלכה א:
ה ב ג מ"פ פכ"ו מהל' שבת
הלכה טו סמן לאין סה
טו ט"ע א"ח סמן חו סע"ף
א וסע"ף ג:
ז ד מ"פ פ"ג מהלכות
קדוש החדש הלכה א:
י ה מ"פ שם הלכה ד:
יא ו מ"פ שם הלכה א:

תורה אור השלם
(א) לכן הגני שך את
דרכי בפסיוס וגדדתי
את גדרה גתיוכחיה
לא תמנא: (חשע ב. ח)
(ב) גדר דרכי בגות
גתיוכתי ענה: (אכח ב. ט)
(ג) גענקוהו געסקלוהו
געשעהו שרע וכן מגדל
גתווכו וגם יקב חצב בו
געקו לעשעו ענקים
געשע באשנים:
(ישעה ח. כ)

(ד) תִּדְבָּר אֲשֶׁר הָיָה לְךָ
וַיִּמְנֶהוּ מֵאֵת יְיָ אֱמֹר
שְׁלַח אֹתוֹ בְּחֹזֶק יָד
וּבְחֵזֶק יָד מִן הַדֶּמָּה
בְּקִצְתּוֹ אֹתוֹ וְהָיָה
אֲסֹר בְּאֻזְקֵי כְתוּךְ כָּל
גְּלוֹת יְרוּשָׁלַם וַיְהִי
הַמֶּלֶךְ בְּבִלְהָ:

[דְּמִיָּה מ, א]

(ה) הַמֶּלֶךְ וַיִּפְחַד עִמּוֹ
עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִדּוּמָיו:

[illegible]

זו בירם מאי גולה אמר
מאי כמדורות האש תנ
אבוקה בידו ועולה לו
בן אלעזר אומר אף חר
איכא דאמרי בניי וביני
גיסא דארץ ישראל הו
גיסא וזמר חשיבי דהאי
אחת ואחת שמונה כ
תלתין ותרתין והא
אביי * אסתתומי אסת
לכן הגני שך את ד
נחמן בר יצחק אמר כ
עוה: מתני' חצר ג

[illegible]

רַב יוֹסֵף זֶה פֹּמְבֵדִיתָא
כָּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטֵל
יֵשׁ גַּגּוּ וְאִי תִנְיָא רִישׁ
זֶה כִּיבִיר וְגֵדֵר וְחִבְרוּתִי
הוּוּ קִימִי א"ר לֵהָךְ
קִימִי מִרְ חֲשִׁיב דִּהְיָא
סִיסָא א"ר יוֹחָנָן בֶּין כָּל
סִיסוֹת כִּמְה הוּוּ לָהּ
דִּנְדָּא טוֹבָא הוּוּ אִמֵּר
וּמֵס לָהּ דְּרַכִּי דְּכַתִּיב
כִּךְ בְּסִירִים (6) אִו רַב

כא דכתיב ^א תחיותי
לה היתה בירושלים
*ולשם כל העדים
ן אותם שם וסעודות
ביל שיהו רגילין לבא
ישם כל היום ^ב התקין
מהלכין אלפים אמה
בר ^ג אלא אף חכמה
ציל מן הדליקה ומן
המפולת הרי אלו
אלפים ^ד לכל רוח:
מזה הוינו רות

מחנה וצבאנו שם. וכן נשאר
היינו לצפונה שהרי אין נכון לבדוק
ולשאל אם לדרומה (ג) אלא שזמן
ששייך החמה והלילה צמערט
הם בדרום אנה יכולה להיות לא
לצפונה ולא לדרומה אלא או למזרחה
או למערבה וכשן צמערט אם לפני
החמה היא זהו לצפונה שהרי לצד
פון הם הולכין ואם לחמיה היא
הרי זה לצד דרום: כמיה היה גבוה.
מן הארץ לפי ראית שנינים: ראין
היה נבזה. ראשי הצפונה לאהיה לא
טעין לצד פון מה (ד) או לצד דרום
מה (ד): אם אמר לפני החמה לא
אמר כלום. מפרט צמערט: גמ' היינו
לפני החמה היינו לצפונה. הא חלל
מילתא היא כדפרשית לעיל: פוגמתה
לפני החמה. פוגה לצד החמה או לצד
אחר ועלה קטני סיפא אם אמר לפני
החמה לא אמר כלום דמעולם לא
ראתה חמה צגמתה של צנה: דלא
לימור עובדיה^ל. ונבדל את החמה:

החמה היינו לדרומה
 וני החמה או לאחר החמה אם אמר לפני החמה לא
 מאי דכתיב ^(ה) המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו
 פגימתה של לבנה ולא פגימתה של קשת
 דעתה פגימתה של קשת דלא לימרו עובדי החמה
 גירי
 רות פתומים לאותו חצר שהיו [רשעין] להקץ בהן כאלעזר אמות:
 גירי

לְקוּמוּ רַעִי **הֲגַי שָׂדֶה** לִי סְגוּיָה כִּמְנוּ הַסֵּר מִשְׁכּוֹתוֹ (יַעֲשֶׂה ה') כְּמִשְׁכּוֹת חֶזֶק
דְּרִיסָה וְשֹׁמְעִים שֶׁלֹּא הִלֵּכֶם בְּסֵם (וַחֲשֶׁב עַן) **וְיִתְּבוּיָהּ יִתְּבוּיָהּ** **הָאֵל** **הָיָה**
דְּרִיסָה סְגוּלָּתוֹ בְּדֶרֶךְ שֶׁמֶן הַמַּאֲחִים וְשֶׁלֹּא דֶרֶךְ קִטְלוֹן (אֲבָרָה עַן) **יָאֵל** **הָיָה**
לְתוֹחוֹ לְהַעֲדַר עַל הַדָּסָם מִיָּרִי מִצְמָכָה רַ"ה (כַּד) לֹא הָיָה וְזֶה דְּמִי שֶׁלֹּא חוֹךְ לְתוֹחוֹ
וְיִתְּבוּיָהּ. סְגוּיָה וְגַדְלָה שֶׁמֶן מִזֶּה מִזֶּה עֲשֵׂה דְּמִי עֲשֵׂה דְּמִי עֲשֵׂה שֶׁחָלָה (יַעֲשֶׂה ה')
לְשֹׁמְעִים חָזֵק לֹאֵם עֲקֵרָה לֹאֵם מִצְמָכָה וְשֶׁלֹּא עֲשֵׂה עֲשֵׂה עֲשֵׂה עֲשֵׂה עֲשֵׂה עֲשֵׂה עֲשֵׂה עֲשֵׂה
וְכֹל לְשֹׁמְעִים אֵל אֵל אֵל מִסָּה. עֲשֵׂה שֶׁלֹּא בְּמִרְבוּיָהּ. מִשְׁכּוֹתוֹ עוֹלִים לֹא לִי כֹנֵן אֵל
וְכֹלָה מִשְׁלֵפוֹ לְפִיכָר לֹאֵם מִתְקַנָּה יִי"ש לִי עֲשֵׂה שֶׁלֹּא מִרְבוּיָהּ אֵל וְעִים עֲשֵׂה עֲשֵׂה
כ"ס (אֲבָרָה עַן כַּד).

(עירובין דף מה.)
(עירובין דף מה.)
(תנחומא קדושים סי'
7) ע"י מגילה דף ג'
(פסחים צג.) (1) לקמן
א. (1) [ועי' חוס' ז"מ
במ. ד"ה חמשה עשר].

הַנְּהוּת הַב' ה'

גליון הש"ס

הנהגות הגר"א

א תנא רש"א הרי ביכר. כלל וכן בין עמי וזוהי הישועה די (לא) נמצא שם וכלל דכלל ר"י רשב"א אומר אף רי מכוור וגדור וכו' ר"א צירושלי דערקין ירושלמי פ"ט דשביעית [שם] בנהגות כח"א אפר פקדון תהאס ו' (ליקא):

הגהות
מהר"י לנדא

[בכתי] נוסף ופלאגא,
 ופלאגא אמנותיך
 לא חשיבנך (דקיס,
 ר"ח): [ג] בכתי
 בדפרי נוסף פלאגא
 במשה
 בכתב: פליטות: [ג] בכתי
 בדפרי נוסף פליטות
 [ז] כתי: [ז] כתי
 גמל: כתי: "עובדי
 הקום" "עובדי החמה":
 ציל נקא פלאגא
 צד אדם (בארות)
 (מס), "משה":
 היתבות: צלל: צלל: כאן
 אה מ"ס: [ז] ציל לא
 משימע
 [ז] משי
 "ש"ש" וכו': הכתי
 וצ"י משה":
 ציל א"י כמה וכו'
 גורן, לנר, ראש
 (שכר), אה שציל
 אכא (ה"ה):

סלי עו). את דרכך.
נחמי נלחם אימי יונתה
מן משם. ביוצאין חן
אין לו חלל ד' אמות
המשע' ופחד עמו.
זה גבריאל כלום אתה
עולה ראשון לפי שאלו
מים מכבין את האש

ושאין

בהן ביטול מלאכה כגון ראש חדש קורין ארבעה. וקשיא דהא פירקין אין דורשין בחגיגה (דף יט. וס) אמרין דלא חדש יוכיח שיש בו קרבן מוסף ומותר בעשיית מלאכה וי"ל דודאי מותר הוא בעשיית מלאכה לאנשים אבל נשים אסורות במלאכה לפי שלא פירקו נומיין במעשה העגל^(ג):

ולרב

אשי מתני' מני לא תנא קמא ולא רבי יוסי דתניא בה רבי יוסי אומר לעולם קורין ש"ש ומופסיר אחד. וא"ת דלמא ר' יוסי היא והכי קאמר לעולם קורין שלשה והרביעי דהוי מפסיר אחד ולא צ"ל למימר אחד מן השלשה וי"ל דהיכי דלמא ליה למימר מפסיר אחד דהיינו רביעי דהא (ג) הוא ממעט נט' נאז שהוא שלשי ורביעי יותר משני וכן דלמא וא"ת מסתמא לא יתמיך נט' נאז שהוא נט' וה' לקרות רביעי ואינו מתמיר לקרות אלא להפסיר הכי נמי לר' יוסי הוי המפסיר אחד מן השלשה שקראו: ואיבעית אימא רב פישוט ידים ורגלים הוא דעבד בדע"א. וקשה וי' לא היה יודע (א) דמני לשני הכי וי' ס"ד מעיקרא שיהא אסור נלא פישוט ידים ורגלים וי"ל דמעיקרא אסר ליה מדרצגן נלא פישוט ידים ורגלים ובסוף קאמר ואיבעית אימא אין אסור מדרצגן ורצ' פישוט ידים ורגלים הוא דעבד דאסור מן המורה ומיהו קשה לנשנה קמא דאסור מדרצגן נלא פישוט ידים ורגלים יז למתוה על צמי כנסיות שלטו שיש בהן רצפה הך נופל עליה נצור על פניו ונראה לי דמללי אללוי ונאשי שרי והכי נמי משמע כמקור דמיהו הדיא דפרק אין עומדין דנכרית (דף לז: וס) דחזין לן לאנשי ורצא דמללי אללוי:

אין

אדם חשוב רשאי ליפול על פניו. מירושלמי^(א) מפרש היכא שמתפלל בשביל הצור אל כל ציט לנצן עמנו שפיר דמי:

קידה

הוא אפים. לא מנח הקרא על מפיק לא דהא כמינ נמי (ישעיה מט) אפים ארץ ישתחוו לך אלא הכי גמיר ליה מרצה (ד) דגבי לשון קידה ש"ך אפס^(ב):

אלעזר

דאמר רבי אלעזר ואין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן נענה כיהושע בן נון דכתיב^(א) ויאמר ה' אל יהושע קום לך [וגו'] תנו רבנן "קידה על אפים שנאמר^(ב) ותקד בת שבע אפים ארץ כרעה על ברכים וכן הוא אומר^(ג) מכרוע על ברכיו השתחווה וזו פישוט ידים ורגלים שנאמר (ה' הבוא) נבוא אני ואמך ואחך להשתחוה לך ארצה^(ד) לוי אחוי קידה קמיה דרבי ואישלע והא קא גרמא ליה והאמר רבי אלעזר לעולם אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה שהרי אדם גדול הטיח דברים כלפי מעלה ואישלע ומנו לוי הא והא גרמא ליה^(ה) אמר רב חי'א בר אבין חזינא להו לאבבי ורבא

חוקק ומתוך שאני יכול להשען^(א) על גדולי ואין דיו מסיעות אומי שקיפתו ונריך להסתמך במתניו ומתוך כך נללע בצוקא דלעומא: הדיח דברים כלפי מעלה. במסכת תענית^(ב) עליה^(ג) למרוס ואין אמה משגיח על צנין: הא והא גרמא ליה. לפי שהטית נתקלקל צענת הסכנה: דמללי

מיפך לא נפקי ת"ש זה הכלל כל שיש בו ביטול מלאכה לעם כגון תענית צבור ותשעה באב יקורין ג' ושאין בו ביטול מלאכה לעם כגון ראשי חרשים וחולו של מועד קורין ד' שמע מינה אמר רב אשי והא אנן לא תנן הכי^(א) זה הכלל כל יום שיש בו מוסף ואינו יום טוב קורין ארבעה^(ב) לאתויי מאי לאו לאתויי תענית ציבור ותשעה באב ולרב אשי מתניתין מני לא תנא קמא ולא רבי יוסי דתניא^(ג) חל להיות בשני ובחמישי קורין ג' ומפסיר אחד בשלישי וברביעי קורא אחד ומפסיר אחד רבי יוסי אומר לעולם קורין ג' ומפסיר אחד ואלא קשיא זה הכלל לאו לאתויי ראש חודש ומועד הא בהדיא קתני לה בראשי חרשים ומועד קורין ארבעה סימנא בעלמא יריב דלא תימא וי"ט וחולו של מועד כי הדדי ניניהו אלא נקוט האי כללא בידיך כל דמפי ליה מילתא מחבריה מפי ליה גברא יתירא הלכך יבר"ח ומועד דאיכא קרבן מוסף קורין ארבעה ביו"ט דאסור בעשיית מלאכה חמשה ביו"כ דעגוש ברת ששה שבת דאיכא איסור מקילה שבעה. גופא רב איקלע לבבל בתענית צבור קם קרא בספרא פתח בריך חתם ולא בריך נפול כולי עלמא אאנפיהו ורב לא נפל על אנפיה מ"ט רב לא נפיל על אפיה רצפה שר אבנים היתה ותניא^(א) ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחוה עליה עליה^(ב) אי אתה משתחוה בארצכם אבל אתה משתחוה על אבנים של בית המקדש כדעולא דאמר עולא לא אסרה תורה אלא רצפה של אבנים בלבד אי הכי מאי איריא רב אפילו כולחו נמי קמיה דרב הואי ולחיל לגבי ציבורא ולנפול על אפיה לא בעי למיטרה ציבורא ואיבעית אימא רב פישוט ידים ורגלים הוה עבד וכדעולא דאמר עולא לא אסרה תורה אלא פישוט ידים ורגלים בלבד ולפול על אפיה ולא לעביד פישוט ידים ורגלים לא משני ממונהגיה ואיבעית אימא^(א) אדם חשוב שאני^(ב) כדרבי

אלעזר דאמר רבי אלעזר ואין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן נענה כיהושע בן נון דכתיב^(א) ויאמר ה' אל יהושע קום לך [וגו'] תנו רבנן "קידה על אפים שנאמר^(ב) ותקד בת שבע אפים ארץ כרעה על ברכים וכן הוא אומר^(ג) מכרוע על ברכיו השתחווה וזו פישוט ידים ורגלים שנאמר (ה' הבוא) נבוא אני ואמך ואחך להשתחוה לך ארצה^(ד) לוי אחוי קידה קמיה דרבי ואישלע והא קא גרמא ליה והאמר רבי אלעזר לעולם אל יטיח אדם דברים כלפי מעלה שהרי אדם גדול הטיח דברים כלפי מעלה ואישלע ומנו לוי הא והא גרמא ליה^(ה) אמר רב חי'א בר אבין חזינא להו לאבבי ורבא חוקק ומתוך שאני יכול להשען^(א) על גדולי ואין דיו מסיעות אומי שקיפתו ונריך להסתמך במתניו ומתוך כך נללע בצוקא דלעומא: הדיח דברים כלפי מעלה. במסכת תענית^(ב) עליה^(ג) למרוס ואין אמה משגיח על צנין: הא והא גרמא ליה. לפי שהטית נתקלקל צענת הסכנה: דמללי

יענה יתפוסהו כן משמיה אלל אס כן יודעין צו שהוא משוץ כיושע שמר לו הקרי' קוס לך למה זה אתה נופל על פניך [תענית דף יז:] קידה ע"א אפים. אין לו להשטות להניע לארץ גופו אלל פניו בלגמי שיעור ויכול לעשות כן [מכאן נגזר] ארצה. לשון משטות משמע [בסנהדרין דף יז:] לוי אחוי קידה. ענין שני גדולי נאצין וסוסי וטקא את הרצפה [תענית דף יז:] ואישלע. נעשה חוקק לפי שכשנשקף גופו מאליו ואינו נשקע על דיו מחוקק לדחוף גופו למעלה נמאז כל אונס וקשימות ומתנו. יריח. חוקק לשון כמסות קשת [נאצות כף]. הדיח דברים. במסכת תענית (כס). עליה וסנת לך מרוס ולי אמה משגיח על צנין. הא והא גרמא ליה. נעשה משטות דברים וענין ששנה המאורע כדלמרינן מתקם שנה (ג). נפל חורל מרד לסיקל [מכאן שם]. המאור גרס לו שנללע בקידה [תענית שם].

וענה יתפוסהו כן משמיה אלל אס כן יודעין צו שהוא משוץ כיושע שמר לו הקרי' קוס לך למה זה אתה נופל על פניך [תענית דף יז:] קידה ע"א אפים. אין לו להשטות להניע לארץ גופו אלל פניו בלגמי שיעור ויכול לעשות כן [מכאן נגזר] ארצה. לשון משטות משמע [בסנהדרין דף יז:] לוי אחוי קידה. ענין שני גדולי נאצין וסוסי וטקא את הרצפה [תענית דף יז:] ואישלע. נעשה חוקק לפי שכשנשקף גופו מאליו ואינו נשקע על דיו מחוקק לדחוף גופו למעלה נמאז כל אונס וקשימות ומתנו. יריח. חוקק לשון כמסות קשת [נאצות כף]. הדיח דברים. במסכת תענית (כס). עליה וסנת לך מרוס ולי אמה משגיח על צנין. הא והא גרמא ליה. נעשה משטות דברים וענין ששנה המאורע כדלמרינן מתקם שנה (ג). נפל חורל מרד לסיקל [מכאן שם]. המאור גרס לו שנללע בקידה [תענית שם].

חשק שלמה על רבינו חננאל (א) ז"ל ואקוין בירושלמי דפי ר' ישמעאל (ע"פ פ"ד) הלכה א' רב אמר ובי: חשק שלמה על רבינו חננאל (א) ז"ל ואקוין בירושלמי דפי ר' ישמעאל (ע"פ פ"ד) הלכה א' רב אמר ובי:

תורה אור השלם

- (א) לא תעשו לכם
- (ב) ופסקי ופסקה
- (ג) לא תקיימו לכם ואין
- (ד) משכית לא תתנו
- (ה) בארצכם להשתחוה
- (ו) עליה פי אני
- (ז) אלהים: [ויקרא כו. א]
- (ח) ואמר ה' אל יהושע
- (ט) קם לך קשה זה אמה
- (י) נפל על פניו: [ישעיה ג. י]
- (יא) ותקד בת שבע אפים
- (יב) וארץ כרעה על ברכיו
- (יג) ותקד בת שבע אפים
- (יד) ויאמר ה' אל יהושע
- (טו) ויאמר ה' אל יהושע
- (טז) ויאמר ה' אל יהושע
- (יז) ויאמר ה' אל יהושע
- (יח) ויאמר ה' אל יהושע
- (יט) ויאמר ה' אל יהושע
- (כ) ויאמר ה' אל יהושע
- (כא) ויאמר ה' אל יהושע
- (כב) ויאמר ה' אל יהושע
- (כג) ויאמר ה' אל יהושע
- (כד) ויאמר ה' אל יהושע
- (כה) ויאמר ה' אל יהושע
- (כו) ויאמר ה' אל יהושע
- (כז) ויאמר ה' אל יהושע
- (כח) ויאמר ה' אל יהושע
- (כט) ויאמר ה' אל יהושע
- (ל) ויאמר ה' אל יהושע

רבינו חננאל

ואסיקא להכחא דרולג והלכתא אמצעי דרולג: מתני' בירוש' חמשה וביה"כ ששה וכו'. ואסיקא נקוט הוא כללא בריך כל דשפי מלתא מחבריה טפי בה גברא יתירא בריך' ובכודע דאיכא קרבן מוסף קורין ד' בירוש' דאסור בעשיית מלאכה ב' בירוש' דענוה כרת ו' בשבת דאסורין בסקילה ד' גופא רב איקלע לתענית צבור קם קרא בספרא במקום כהן ואפילו רב אמי רבי אסי כתיב חשיבי מיפך הוה ציפי ליה ושמאלא דהוא כהן לא היה תחת פתח כתר חתם לא בריך. נפל כ"ע אפיהו רב לא נפל משום דרצפה של אבנים היתה קמיה דתניא ואבן משכית לא תתנו בארצכם. פי' רצפה כדכתיב^(א) על רצפת בטה וישך דוד וסוחות וכדנתיק^(ב) עמוד והפך

על הרצפה ובדפוס של אבן בית המקדש אתה משתחוה ולא ברצפה וזוהי המקדש. ואקשינן אי הכי לכ"ע אסיר. ופרקינן קמיה דרב וואי. איבעית אימא פישוט ידים ורגלים הוה עבד רב וכדעולא דאמר לא אסרה תורה אלא פישוט ידים ורגלים. איבעית אימא אמאי לא נפל רב אפיה משום דר' אלעזר דאמר אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו כבבור א"כ נענה כיהושע בן נון שנאמר ויאמר ה' אל יהושע קום לך וגו' ת"ר קידה על אפים כרעה על ברכים השתחוה פישוט ידים ורגלים. וכולו מפרק. לוי אחוי קידה קמיה דר' ונפל ואישלע והא גרמא ליה והאמר רבי אלעזר לא יטיח אדם דברים כלפי מעלה כו'. ואסיקא בכתולת ר' (א) שפעאל רבי אמי בשם רבנן דחזון לא התיר השתחוה אלא להענית צבור ולבלב על העד. ר' ירי זעירא בשם אבהורא כל מי שפיל על פניו ואינו כשר כיהושע [שאם פיל על פניו] יאמר לו מן השמים קום אל יפול ולבלב יחיד על הצבור. רב פסקי בב"ר אהא. ורב [אמין] מפקד לאיש בייחתי כד דחזון נפקין לתעניתא לא תתון רבנן כדאורחין. ר' יונה רב אחא רבועין על סטרוהן. אמר ר' שמואל חמית ר' אבהור רבני כ' ארדחיה:

עין משפט
גר מצוה

קן א מ"י פ"א מלכות
מפילין ה"ל כ טו"ש
א"מ חסד לנ טע"פ טו:
קב ב מ"י שס ה"ל יט
טו"ש שס טע"פ טו:
קב ג מ"י פ"א מל:
מפילין וט"מ ה"ל ג
סג טע"פ טו טו"ש יו"ד
סמ"ק טע"פ טו"ש ו"א
סמ"ק לו טע"פ ג:
ק"י ד טו"ש א"מ סמ"ק
ל טע"פ טו:
ק"א ה ו ז מ"י פ"א מל:
מפילין הלכה י"ג י
טו"ש י"ד סמ"ק טע"פ
טע"פ ד:

שיבה מקובצת

[א] אם נחתי: [ב] הדוא
רמי ב דיקול:
ג שמונה: ס"א עשר:
ד חיבת אחר נמחק:
ה חיבת ובא נמחק:
ו חזר לאחור:
ז שלשה שלשה זיוני:
ח חיבת דבי רב נמחק:
ט בחב"ה היה לו
וחבי' חזר נמחק: [י] חזר
ל שלשה שלשה זיוני:
כ בו אני קושר לו כתר:
כא בחב"ה
כב פרשת ויהי כי יביא
לאחור שבקדש לו כל
ככר הס"ד ומה"ד
ככבא. במשך גזלו של
ר"י ארז: [כג] במקלות
במקום: [כד] במסורות
של ברוך: [כה] שכן
בראש רגל: [כו] ואחד
נטה למעלה: [כז] דהיינו
דכ"ה: [כח] ואור. ב"א
ועפר: [כט] יוצא. בברייתא
דשמואל מצאחי העולם
דמה לאכסדרה שאין לה
אלא שלשה זיות
והעולם הזה אין לו אלא
ג' זיות לפי שמות
צפונות אין לו זיות
הס"ד ומה"ד מעיילי ליה
בפתח: [ל] יליץ אותו
הקב"ה יליץ אותו
כלומר: [לא] ודף יתקן
והוא שכתוב רובא
דספרא שפיר שרוב כל
דף דף כתוב בלא טעות
שאין יותר משמות
ששה טעות בכל דף ודף
אז: [לב] דף שלמה הס"ד
ומה"ד אין אית בהוא:
[לג] א"פ שיש בכל שאר
הדפין הרבה טעיות
הס"ד:
דוקא

ז"ל אייתי ינוקא דלא חבים ולא טפש בו. מעשה היה צנט שהיה
לז"מ של כדת משה קטנה כמעט כמו יו"ד והבא רבי אליהו
ינוקא דלא חבים ולא טפש וקרא צו כדת והבשירו מהן דשמעתין.
מ"ר: וא"י לא ייהרג הוא ופסול. יש לדקדק מכאן דכתיב ויהרג
חסר בלא וי"ו. מ"ר: שעטנז גן.
יש מפרשים ג' זיונים השנים ללד
שמאל אחד מלמעלה ואחד מלמטה
והאחד ללד ימין כזה **שעטנז**
ג"ך **זכתי** שבת כתיבה **ד** י"ד רבי
ש"י ציר אחד מימין
משמאל ואחד מלמעלה כזה
עוד פי שש שעטנז שלשמן
למעלה כזה **מ"ר**.
כתיב צשימשה **רצה** דמשמע
טע' דלנטפות **לריכה** ג' ג'
זיוני ור"מ כתב בחיזקן ס"מ שלו
שהוא טע"ש. מ"ר:

דחמריה לגינה דח"ת. פי'
צקונטרס שהגיה
רגל שמואל של ח' עד למעלה כזה
ר"מ פירש צלמנע גגו של
חית גביה מעט כמו מטרסא
דגמלא דצלמנע כזה ולפי'
הקונטרס לא יתיישב כל כך
הא דלמריקן צקוף הצנה
(שנת דף קד): כגון שנטלו לגגו של
חית ועשאו שני זיוני: **ומאי** שטמא
אית ליה תגא. פי' צקונטרס
צקוף ה"י כזה **ד** כזה
מפרש צמחלה **ד** כזה
כמו תגא דד' צעירובין (דף יג).
וצקוטס (דף כ) וכפירוש הקונטרס
נראה שהכח ללד פתח המצוה
ותגא דקוף כיוצא צ דלמר צ' הצנה
(שנת דף קד). מ"ט מהדר תגא דקוף
לגבי ר"ש אמר הקב"ה רשע אס'
אסה חזר כך אפי' אעשה לך כתר
כמותי. מ"ר: **ותניא** תיובתא.
נחלש ללו מיוצא גמורה היא אלא
דצחוק מיתרסא. מ"ר: **תנא** אם
יש בו דף אחד בו. וזקא מעיקרא
דאי יכול לתקן צנה שיחזור ויכתוב
דף שלם אמאי יגנו. מ"ר:
אלל

איפסיקא ליה ברעא דה"י **ד**העם בניקבא
אתא לקמיה דר' אבא א"ל אם **מ** משתייר בו
כשיעור אות קטנה כשר ואם לאו פסול:
ראמי בר תמרי דהוא **מ** חמוה דרמי בר דיקולי
איפסיקא ליה ברעא דיו"ו **ד** דויהרג בניקבא
אתא לקמיה דרבי זירא א"ל זיל אייתי ינוקא
דלא חבים ולא טפש אי קרי ליה ויהרג
כשר אי לא **ד** יהרג הוא ופסול **אמר רב יהודה**
אמר רב בשעה **שעלה** משה למרום **מצאו**
להקב"ה **שיושב** וקושר כתרים לאותיות
אמר לפניו רבש"ע **מי** מעכב על ידך **אמר לו**
אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות
ועקיבא בן יוסף שמו שעתידי לדרוש על כל
קרץ וקרץ תילין תילין של הלכות **אמר לפניו**
רבש"ע הראהו לי **אמר לו** חזור לאחורך **הלך**
וישב בסוף **שמונה** שורות ולא היה יודע
מה הן **אומרים** תשש כחו כיון שהגיע לדבר
אחד **אמרו לו** תלמידיו **רבי** מנין לך **אמר להן**
הלכה למשה מסיני **נתיישבה** דעתו **חזר**
ובא לפני הקב"ה **אמר לפניו** רבונו של
עולם **יש לך** אדם כזה ואתה גות' תורה ע"י
אמר לו שתוק כך עלה במחשבה לפני **אמר**
לפניו רבונו של עולם הראיתני תורתך הראני
שכרו **אמר לו** חזור **ל** [לאחורך] חזר לאחוריו
ראה ששוקלין בשורו **במקולץ** **אמר לפניו**
רבש"ע **זו** תורה זו שכרה **א"ל** שתוק כך
עלה במחשבה לפני **אמר** רבא **ישבעה**
אותיות צריכות **שלשה** זיונין ואילו הן
שעטנז ג"ן **אמר רב** אשי חזינא דהו לספרי
דווקא **דבי רב** דדחמרי להו לגינה דח"ת
ותלו ליה לכרעיה דה"י חמרי להו לגינה
דח"ת כלומר חי הוא ברומו של עולם ותלו
ליה לכרעיה דה"י כרבעא מיניה רבי יהודה
נשיאה מר' אמי מאי דכתיב **במחו ביי'**
עדי עד כי ביה יי' צור עולמים **אמר** ליה כל

התולה במחזונו בהקב"ה **הרי** לו מחסה בעולם הזה ולעולם הבא **אמר** ליה
אנא הכי קא קשיא לי מאי שנא דכתיב **ב** ביה ולא כתיב יה כדדרש ר' יהודה
בר ר' אילעאי **אלו** שני עולמות שברא הקב"ה אחד בה"י ואחד ביו"ד ואינו
יודע אם העולם הבא ביו"ד והעולם הזה בה"י אם העולם הזה ביו"ד והעולם
הבא בה"י כשהוא אומר **אלה** תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי
בהבראם אלא בה"י בראם [הוי אומר העולם הזה בה"י והעולם הבא ביו"ד]
ומפני מה נברא העולם הזה בה"י מפני שדומה לאכסדרה שכל הרוצה לצאת
יצא ומ"ט תליא כרעיה דאי הדר בתשובה מעיילי ליה ולעיילי בהך לא
מסתיעא מילתא כדריש לקיש **דאמר** ריש לקיש מאי דכתיב **אם** ללצים הוא
ילין ולענוים יתן חן בא למחר מסייעין אותו בא למא פותחין לו ומ"ט אית
ליה תאנא **אמר** הקב"ה אם חזר [בו] אני קושר לו **קשר** מפני מה נברא
העולם הבא ביו"ד מפני שצדיקים שבו מועטים ומפני מה כפוף ראשו מפני
שצדיקים שבו כפוף ראשיהם מפני מעשיהן שאינן דומין זה לזה **אמר** רב יוסף
הני תרתי מילי **אמר** רב בספרים ותניא תיובתיה דא הא דאמר רב ס"ת
שיש בו שתי טעיות בכל דף ודף יתקן שלש יגנו ותניא תיובתיה **שלש** יתקן
ארבע יגנו תנא אם יש בו דף אחת שלימה מצלת על כולו: א"ר יצחק בר שמואל בר משה דרב ויהוא
דכתיב רוביה דספרא **שפיר** א"ל אב"י לרב יוסף אי אית בההוא דף שלש טעיות מאי א"ל הואיל ואיתיהבי
לאיתקוני מיתקן וה"מ חסירות אבל יתירות **לית** לן בה חסירות מ"ט לא **אמר** רב כהנא משום דמיוחיו כמנומר:
אגרא חמוה דרבי אבא הוה ליה יתירות בספריה אתא לקמיה דרבי אבא **א"ל** לא **אמרן** אלא בחסירות
אבל

צמפלין: וי"ו דויהרג. כל צכור **ל**
לרע צמקוס נקב ונראה כמין יו"ד: **דלא** חכים צמין
שמחך הוא לומר יהרג כלפי טפש
טפש אינו יודע לקרות אלא אות שלימה: כתרם. כגון התגין דס"ת:
מי מעכב ע"י דך. מה שכתב שאלה
לרץ להסוף עוד עליהם כתרם:
שהגיע לדבר. שרץ טעם: נתיישבה
דעתו. של משה הואיל ומשמו אומר
א"פ שעדיין לא קיבלה: במקולץ.
למקום הקצין שוקלין בשורו כלאמר
צצרות (דף סו): שסקרו בשורו
צצרות (דף סו): שששה זיונין. ג'
תגין קטנים בכל אחת בשין (דף סו) רגל
השמאלית וכן צעין צראש הרגל
הימני וכן כולם ואותם ג' תגין אחד
טעם לימין ואחד טעם לשמאל ואחד
למעלה: שעטנז גן. והוא הדין
ללדק כפופה ולגון פשוטה: דווקא.
שמדקדקים לעשות כתב מיושר: חמרי
לגינה דחית. לגגו של חית עושין למעלה
כעין טוטו כזה **ל** כלומר הקב"ה
חי שכן ציונו **ח** של עולם ח"ת
היינו חי: ותלו כרעיה דה"י. רגל
הימני של ה"י תלי צאורי ואינו דטוק
לגגו: הוה י"ו מחפה. דהיינו **ל** הכי
משמע על שצמחו צ"י עדי עד הוו
לס דס ה"י מחסה צור מעט לעולמים:
אחת בה"י אחת ביו"ד. חלק את שמו
והסיף מכל אות ג' טיפין וממולתן
טיפין נעשו מים ושל **ל** ואור וכל
העולם כולו וכן כתוב בספר יצירה:
שדומה לאכסדרה. שפתוח מחמתיו:
שכל הרוצה לצאת. ממנו למרסות
רעה יוצא **ל**: מעלין ליה. כפתח
העלין בין רגל שצמחו לגגו: ואייעלו
בהך. פתח התחתון דנפיק ציה: לא
מסתיעא מילתא. דהבא ליעטר צעי
סיוע מפני יצר הרע הלכך עבדי ליה
סיוע **ל** פתח ימיה: הוא **ל** יי"ץ.
ל (אומר) כלומר פותח לו להיות לך:
מסייעין אותו. אלמא צעי סיוע:
אית ליה תגא. לה"י כתר קטן צקוף
גגו דה"י: מעשיהם אין דומין בו.
וכטדו של זה גדול משל זה משום הכי
ראשיהם כפופים דמחצ"ש ממדיו:
תרתי מילי **אמר** רב בספרים. צלמות
ספרי תורה ולקטן אמרינן אידן
מילתא דרצ: מצלת ע"י כולן. שאפילו
טעיות בכל דף ודף **ל** מלל עליהם
הך דף שלימה **ל** ומתקן: אי בההוא
דף ש"ימה שלשה טעיות מאי.
מלל או אין מלל מי אמרינן
שלימה צלי טעות או דלמא שלימה
מד' טעיות אלל שלל לא איכפת
לן: הוא"ל ואתיהב רשות לתקוני.
ס"מ שש ג' טעיות בכל דף מתקן
לחך דף צמ ג' ומלל על כולם
אף על פי שיש **ל** ד' צלל שאר
הדפין: וה"מ. דלמרינן ד' יגנו כגון
חסרות שספרו ממנו לאותיות:
אלל

תורה אור השלם
(א) ואמר משה אל
הקם יצור את היום
הזה אשר יקראם
במקדשם בבית עבדים
בי בתיך יד הוציא יי'
אתכם מן הארץ ואל יאכל
הקמץ: (שמות ג, י)
(ב) ויהי כי הקשה
פרעה לשלחנו ויחזק יי'
כל בכור בארץ מצרים
מבקר אדם וצד בכור
בקה על פני אפי וכן
ל"י כל פסוק דהם
הנזכרים וכל בכור בני
אפרה: (שמות ג, יא)
(ג) בכתבו בין עדי
עד כי ביה יי' צור
עולמים: (ישעיה כ, יז)
(ד) אלה תולדות
השמים והארץ
בהבראם ביום עשות
ה"י אלהים ארץ
[שמיים: (בראשית ב, ד)]
(ה) אם ללצים הוא יליץ
[לענוים יתן חן:
[שמי' ג, יד]

אבל

מסורת המדרש

כא פרה פ"ל. מולין דף כ"ט. ספר חוקק פסקא קכ"ה. שו"ט מזמור ט'. כב ילקוט כלאו רמז משנ"ט. ילקוט זכריה רמז תקפ"ד.

חידושי הרש"ש

ה ארבעה דברים יצר הרע משיב עליהם דכתיב כו'. בתנחומא הגי' וכתוב. וכתוב בברות אשת אח ושמרתם את כל חוקותי. המרשים לויקרא י"ט טעה כי הכוונה על פסוק הנאמר שם כ' הכתוב אחר ואיש אשר יקח את אשת אחיו.

חידושי הרד"ק

לא השבתיך זו טהרתו. דרש זאת חקת התורה זה שעד עתה היה לך חקקה הגני מורה לך עתה תורה טהרתה. ה ארבעה דברים יצר הרע כו'. בזמא (פ"ז) חושב דא ע"ש. בברות אשת אח ושמרתם את כל חקתי. (ויקרא כ'). את חקתי תשמרו. (שם י"ט). ו דאמר רב הונא כתיב כי אקח מועד אני מישרים אשפות וכתוב והיה כו'. כ"ה גם בתנחומא ורבינו בחי'. ומשמע שדורש כי אקח מועד לעוה"ב (כד"ל למועד מועדים וכ"ה בשוח"ט שם) כל טעמי משפטי התורה יתגלו שהן במישרים ולא יהיה עוד חקקה. אבל לשון דאמר רב הונא אין מושב. ואולי חסר כאן וצ"ל בעוה"ז חקה אבל לע"ל אני מגלה טעמי פרה וע"ז מפרש דאמר ר"ה כו'. יקפאון כתיב כו' כהדין סמאי דצפי כו'. עמ"כ גי' הערוך והילקוט כהדין בולם וכו' בפסיקתא שם והוא בולם של זכויות המתבשל וגופה מורכב. ואולי חסר כאן וצ"ל ונעשה צלול כן לע"ל יקפאון יהיו צלולים כל הדברים שהיו אפלים בלא אורה בטעמי תורה. ולגי' דוכאון כהדין סמאי דצפי כו'. לכאורה ל"ג יקפאון כתיב. אלא אורבה דרש לקפאון לשון סמי והיינו דאמר דברים המכוסין מכס כו'. כלומר לא יהיו עוד יקרים ומכוסים. וע"ן פסחים (ג'). כדרך לא ידעו וגו' אשים מחשך לפניכם וכתוב אלה הדברים כו' כצ"ל.

ידי משה

ה יצר הרע משיב עליהם. פי' לפי שפשוטה הטעם של פרה שתבא אמה ותקנה וכו' רק הואיל וכתוב חרות על הלוחות א"ת חרות אלא חירות ממ"ה א"כ שואל השטן ומשיב עליהם רק שלשטן יכולים להשיב שחרות הוא פירושו חירות מן השעבוד משא"כ כשא"ה והשטן משיב כדא"ר ברש"י א"כ ע"כ מוכרח אני לומר להם חוקה ודו"ק.

ה ר' יהושע דסכנין. תנחומא סימן ד' פסיקתא פר' י"ד סימן י"ב. ערות אשת אחיך. לא תגלה בעודו בחיים או מת והניח בנים היא אסורה בעונש כרת. יכבס בגדיו. הרי שנטמא בו ואיך יטהר אחרים ואעפ"כ בא לכפרה כמ"ש ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזירה ונקרא טהרה כמ"ש לפני ה' טהרה הרי שנטמא ומטהר יחד דבר והפכו וכן כל הד' דברים. ו אמר ר' יוסי בר"ה. תנחומא סימן ח' פסיקתא פר' י"ד סי' ג'. דף אני מגלה. וזהו ויקחו אליך וכו' כל הפרה היא לצורך משה בלבד אלא פי' אליך אני מגלה טעמי פרה וסודה אן לאחרים חוקה גזירה בלא טעם. כי אקח מועד. היינו מ"ש כמה פעמים והיה ביום ההוא היינו לעתיד אז אני מישרים אשפות לידע טעם כל דבר במישרים בלא חוקה אך בעוה"ז חוקה. לא יהיה אור יקרתי. שכל דבר שאינו בנמצא תמיד הוא יקר וכמ"ש ודבר ה' היה יקר בימים ההם אין חזון נפרץ אבל לעתיד יהיה האור נמצא שיתגלו הדברים המכוסים וזהו יקפאון כתיב כמ"ש במ"כ שיתגלו ויהיו צפים לעין כל. כהדין סמאי דצפי. שהסומא שנתעוורו עיניו שאינו יכול לראות אף הדברים הגלויים שנראים לכל ולא יראה עד שיתרפאו ויתקנו עיניו וברוך זה בני אדם כסומים בעוה"ז ולעתיד יתקנו ויתרפאו ויראו וכמ"ש דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך שענין הסוד בעוה"ז הוא מצד חסרון כח הדעת ועיני השכל שהם מכוסים בכסוי ההעלם וזהו והולכתי עורים בדרך לא ידעו וגו' אשים מחשך לפניכם לאור ומעקשים למישור אלה הדברים עשייתם לשעבר במקצת ולא עובתים מכל וכל אך לעתיד יהי' ביתר שאת וכמ"ש ויק"ר פרשה כ"ז ריש סי' ד' מה שהיה כבר הוא ע"ש ותבין כאן.

ולקחו לטמא. לטמא נקודה בפתיח המורה על הטמא הידוע שכבר שאל עליו להקב"ה. ה ארבעה דברים יצר הרע משיב עליהם כו'. ע"ן רש"י תולדות פרשה א' פסוק עקב אשר שמע אברהם בקול. ובס' אחרי מות פסוק ואת חקתי תשמרו וצ"ע. דכתיב בהן חקה. חק משמע דבר שאינו אלא נזירת מצות מלך. כמו וישם אותה יוסף לחק. (ושמרתם את כל חקתי. (ויקרא כ' כ"ב)). ו [ד] דף אני מגלה טעם פרה. דייק זה מדכתיב אליך. והטעם לפי שיש בה מספר מ"ט כדא"ר לעיל שבעה פרות שבעה חיות כו' וזה רמז שאין לזקק ולצרף כל ענינה כ"אם ע"י מ"ט שערי בינה שלא נגלו כי אם למשה (כלי יקר). כתיב כי אקח מועד כו'. במדרש שוח"ט סי' ע"ה כי אקח מועד כשיבא אותו מועד כי למועד מועדים וגו' אותה שעה אני מישרים אשפות ע"כ. ומוסב המזמור על מתן תורה כמו שדרשו נמוגים ארץ וגו' אנכי תכנתי עמודיה כמה שקבלתם אנכי ה' אלהיך. והתחלת המזמור מבשר בטעמי המצות הנעלמים כעת. אבל כשיגיע מועד מועדים דהיינו לע"ל אז אני מישרים אשפות שאירי אז עיני עורים בתורה ויתרפאו חלק החקים לתואר משפטים דהיינו מושכלים שישפטם השכל במלתא בטעמא. יקפאון כתיב. יו"ד מורה על העתיד. להיות צופים. פי' מגולים לכם. ויצף הברזל ת"י וקפא פרזלא. כהדין סמאי דצפי. כסומא הזה שנתפתחו עיניו ורואה. כן יתפתחו עיני ישראל בתורה לע"ל בערוך גי' אחרת וכיארור. דברים שלא נגלו למשה נגלו לר"ע וחביריו. בתנחומא גרס ד"א דברים שלא נגלו למשה כו'. ור"ל שתחלה קאמר שגילה לר"ע וחביריו דברים שהיו מכוסים משאר בני אדם. ובדבר אחר מוסיף שאפי' מה שלא נגלה למשה נגלה לר"ע וחביריו.

פרה אדמה, אמר לו הקדוש ברוך הוא באותה שעה שאמרתי לך אמר אל הכהנים ואמרתי לי אם נטמא במה תהא טהרתו לא השבתיך, זו טהרתו (פסוק יז) ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת.

ה ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר ארבעה דברים יצר הרע משיב עליהם דכתיב בהן חקה, אשת אח, וכלאים, ונשעיר המשתלח, ופרה אדמה. אשת אח, דכתיב (ויקרא יח טז) ערות אשת אחיך וגו', וכלא בנים (דברים כה ה) יכמה יבא עליה, וכתוב בערות אשת אח (ויקרא כ כב) ושמרתם את כל חקתי. וכלאים, (דברים כב יא) לא תלבש שעטנז, וסדין כציצית מתר, וכתוב ביה חקה (ויקרא יט ט) את חקתי תשמרו. שער המשתלח, דכתיב (ויקרא טז כו) והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו, והוא עצמו מכפר על האחרים, וכתוב ביה (שם לה) והיתה זאת לכם לחקת עולם. פרה מנין, דתנן כ"ל העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים, והיא גופה מטהרת בגדים, וכתוב בה חקה, זאת חקת התורה.

ו ויקחו אליך פרה אדמה. אמר ר' יוסי בר' חנינא אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לך אני מגלה טעם פרה, אכל לאחר חקה.

דאמר ר' הונא כתיב (תהלים עה ג) פי אקח מועד אני מישרים אשפות, וכתוב (ז' ו) והיה ביום ההוא לא יהיה אור יקרתי וקפאון, יקפאון כתיב, כ"ב דברים המקסיין מכסם בעולם הזה עתידים להיות צופים לעולם הבא, כהדין סמאי דצפי, דכתיב (ישעיה מב טז) והולכתי עורים בדרך לא ידעו, וכתוב (שם) אלה הדברים עשייתם ולא עזבתם, אעשה אין כתיב כאן אלא עשייתם, שפכר עשייתי לר' עקיבא וחביריו, דברים שלא נגלו * ראה אמרי יוסף בעמ' הקודם.

מתנות כהונה

וכן פירש"י צפרק אלו עונכין. כהדין סמאי דצפי. כסומא הוא שנתפתחו עיניו ורואה כן יתפתחו עיני ישראל נמורה לעמדי לנא. ובערוך וגם צילקוט גרס כהדין צולוט ופירש זו מלאה של זכויות כהינה ודוגמתו נכ"ר פי' י"ב. נה"ג עשייתי לרבי עקיבא

לטמא. הלמ"ד נקודה בפתיח המורה על הטמא הידוע שכבר שאל לזמו עליו. ה [אשת אחיך גרסין]. ו דף אני מגלה. דייק מדכתיב אליך. וי"ד הלימ"ן מורה על העמדי. צופים. מגולין כדנר הלף על פי המים ויף הנחל מרגס יונמן וקפא כחלל

מסורת המדרש

נג ספרי מוקם פסקא ק"ג. וספרי
זופטים פסקא ר"ו. פרה פק"א.

חידושי הרש"ש

ח מוין עליו שנים ושש
מיפין. נ"ל משום דלרבנן
בסוכה י"ג א' מצות אוזב
לכתחילה שלשה גבעולין
ולעכובא שנים. ומפני מה כל
הקרבנות זכרים. פי' קרבנות
הציבור עיין רפ"ב דתמורה.

חידושי הרד"ף

וכ"ל יקר ראתה עינו זה ר"ע.
פי' בס"ד בבאורי לפרא פ"א
דרשיה בצורות יאורים בקע
הריש ליה על ר"ע דאמרינן
באדר"ן פ"ו שבא לדי תורה ממה
שראה שהמים בקעו בצורות
אבנים ע"ש זה. וזה לראות עינו
כל יקר (זהו אור יקרות דלעיל)
ע"ש בארוכה דבר פלא. ז חיד
שהוא מחלצין. שהיה לוי. וע"ל
ספ"ט. ח ל"ב שפחה שטיף
כו. ע' תוס' מ"ק (כ"ח). ר"ה פרה.

ענף יוסף

פי"ט ז [ד] יתר רצון שיהא
מחלצין. יתכן לפי שבמעשה העגל
סמר משה נפשו על ישראל שאמר
מחני נא מספרך אשר כתבת.
ונקרא ישראל על שמו שנאמר
וזכור ימי עולם משה עמו. על כן
רצה ש"כ בפרה זו מראש ועד סוף
הקרא על שמו כי פרה זו טעמה
לשרש אחר העגל כדאיתא לקמן.
משל לבן שפחה בו (כלי יקר).

אמרי יושר

ושלך קיימת מעשה נסים זהו
אליך וכו' למשמרת. ז שם
אותו המיוחד. והחכם אליעזר
אולי באה אליו נשמתו בנגלו או
ינא מחלצין ודייקו דלא קאמר
ושם השני. ח נכנסה בו רוח
תזוית. כן הסומאה רוח דכתיב
רוח הסומאה אעביר והיא סודתה.
לנו מה אתה משיב. בתחלה
עשה עיקר מהסומאה וא"כ היאך
תועיל המהרה עתה השיב שלא
סומאת מת ולא המים הוא כפי
המכע רק הכל גזרה זאת חוקת
והודיע שלק לבד החק הוא
בטהרה רק בשניהם והו' זאת
חקת התורה שהענינו במת יטמא
גם אחר שיטהר במים. תבא
פרה ותכפר על מעשה העגל.
תענה והלא אין ההואה על כל

ידי משה

וכ"ל יקר ראתה עינו זה ר'
עקיבא. כי כל יקר ראתה עינו
בגמטריא ר"ע ומשה רבינו
ואותיות ראשונים בגימטריא
ר"ע לפי שראה הפנים
ואותיות אחרונים הוא משה
לפי שראה רק אחורי שכינה
כדכתיב וראית את אחורי
ושמעתי אומרים פי' על מה
שאמרו דברים שלא נתגלו
למשה נתגלה לר"ע ע"ד
שאחז"ל ליהודים היתה
אורה ויקר זהו תפילין וא"כ
הואיל וגבי ר"ע כתיב וכל יקר
ראש ע"כ שיותר נתגלה לר"ע מן
משה רבינו ודו"ק. שכל הפרות בשלוח
א"כ לא יהיה תועלת כ"כ לכך היה פרה של משה קיימת לעולם שמושה

וכ"ל יקר ראתה עינו. דבר שהיה יקר בעולם הזה כנ"ל
אור יקרות נתגלו לו והענין בזה שכל התורה אשר
ארוכה מארץ מדה נתנה למשה כמה שכתוב שמ"ר פ"ר
מ"א סימן ו' אלא שנתנה בכללים לא בפרטים ע"ש

בהריא וחכמי הדורות דרשו
הפרטים שלא היה אפשר למשה
לדרוש ובפרט ר"ע שדרש על
כל קוץ וקוץ תילי תילים של
הלכות והכל משל משה דוק
והכן. וכמה שכתוב סנהדרין דף
ל"ה ולי מה יקרו ריעך אל על
רבי עקיבא וכן כאן מתיבת
יקר ויש בתיבה זו נוטריקון
יקר רבי עקיבא מה עצמו
ראשיהם ראשי וקוצי אותיות
אספרם מחול ירכון תילי תילים
של הלכות על כל קוץ. ושלך
קיימת. וזהו אליך ופי' שכל
הפרות האדומות נתקדשו
מפרתו שעשה משה וממנה נגנו
לקדש לעתיד. ז ר' אחא בשם
ריב"ח. תנחומא בסימן ח'
ופסיקתא שם סי' י"ג. ופירוש
מאמר זה נדפס בארוכה
בהקדמתי לספרי מדרש תנאים
בהקדמה הנקראת האחד אליעזר
קחנו משם. ושם האחד
אליעזר. מאחר שאמר שם
האחד גרשון ה' לו לומר ושם
השני אליעזר ע"כ דורש ושם
האחד המיוחד אליעזר לרמז
על התנא ר' אליעזר ע"פ מדה
י"ז שמפורש במשנה ובאופן
המבואר בהקדמתי הנ"ל.
ח שאל עובד כוכבים אחד.
תנחומא סי' ח' הנ"ל ובפסיקתא
שם סי' י"ד והוא ד"א ופירוש
אחר על זאת חוקת התורה. רוח
תזוית. ב"ר פר' י"ב סי' ט'. ד"א
המת מטמא. שאין הדברים
דומים שרוח תזוית מין חולי
הוא וזהו רפואתו ומ"ש בפסוק
רוח הטומאה פי' רוח הטעות
של יצר המתעה והמטעה
שבגוף האדם ואין זה ענין
לטומאת מת.

למשה נגלו לר' עקיבא וחבריו.

(אויב כח י) וכל יקר ראתה עינו. זה

ר' עקיבא וחבריו. אמר ר' יוסי

בר' חנינא רמז שכל הפרות

בטלות ושלף קיימת.

ז ר' אחא בשם ר' חנינא אמר
בשעה שעלה משה למרום שמע
קולו של הקדוש ברוך הוא
שיושב ועוסק בפרשת פרה
אדמה ואמר הלכה בשם אומרה
בר' אליעזר אומר עגלה בת
שנתה ופרה בת שתיים. אמר
לפניו רבון העולמים יהי רצון
שיהא מחלצין. אמר לו חייך
שהוא מחלצין, הלא הוא דכתיב
(שמות יד ד) ושם האחד אליעזר.
שם אותו המיוחד.

ח שאל עובד כוכבים אחד את רבן
יוחנן בן זכאי אליו עובדיא דאתון
עבדין נראין קמין כשפים, אתם
מביאים פרה ושורפין אותה
וכותשין אותה, ונוטלין את אפרה,
ואחד מקם מטמא למת מזין עליו
שתיים ושלש טפין ואתם אומרים

רמז שכל הפרות בטלות. דייק זה מרמזיב אליך
דמשמע שמושה יתעסק בפרה. ובסמוך כתיב ונתתם
אותה לאלעזר אע"כ כך א"ל הקב"ה שלעולם היא
נקראת על שמך פרה שעשה משה במדבר. ז חייך
שהוא מחלצין. שהיה לוי. ועיין
במדב"ר סוף פ"ט וירר סוסה
פ"ג ה"ד. הלא הוא דכתיב
ושם האחד אליעזר. ר"ל היתה
לו לומר ושם השני אליעזר.
ע"כ לדרשה ושם האחד
המיוחד. שם אותו המיוחד.
שנדולת ר"א מבואר בירוש'
סוסה והוריות מעשה שנכנסו
זקנים בו ויצאתה ב"ק ואמרה
להם יש ביניכם שנים שראוין
לדוה"ק בו ונתנו עיניהם כרבי
אליעזר בן הורקנוס ועיין
בשהש"ר פסוק לריח שמניך.
ח אליין עובדיא דאתון עבדין.
פי' אותן דברים שאתם עושים
בפרה אדומה. רוח תזוית. פי'
רוח רעה. וכן בערוך גורם
תזוית. עיקרין פירוש שרשי
עשבים. הרוח הזה. השורה על
הטמא. דחית בקנה. פי' בדבר
קל שאין בו ממש. אלא אמר
הקב"ה חקה חקתי גזירה
גזרתי. כפל הלשון יתכן כי
שני דברים תמהוין בדבר אחד
שהוא מטמא את הטמא שנית
איך מתהפך לטמא את הטמא
דכל העוסקים בפרה בו ע"ש.
ע"כ אמרו חקה חקתי על
האחד גזירה גזרתי על השנית
היותר תמזה (אלשיך). ומפני
מה כל הקרבנות. של צבור
ועיין רפ"ב דתמורה. תבא פרה
ותכפר על מעשה העגל. ועיין
תוס' מ"ק כ"ח ד"ה פרה.

לו טהרת. אמר לו לא נכנסה בך רוח תזוית ממיך. אמר לו
לאו. ראית אדם שנכנסה בו רוח תזוית אמר לו הן. אמר לו
ומה אתם עושין לו. אמר לו מביאין עקרין ומעשנין תחתיו
ומרביצים עליו מים והיא בורחת. אמר לו ישמעו אנשיך מה
שאתם מוצא מפיך, כך הרוח הזה רוח טמאה דכתיב (זכריה יג ב)

וגם את הנביאים ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ, מזין עליו מי נדה והוא בורח.
לאחר שציא אמרו לו תלמידיו רבנו לזה דחית בקנה, לנו מה אתה אומר. אמר להם
ח"כ לא המת מטמא ולא המים מטהרין, אלא אמר הקדוש ברוך הוא חקה חקתי,
גזרה גזרתי, אי אתה רשאי לעבר על גזרתי, דכתיב זאת חקת התורה. ומפני מה כל
הקרבנות זכרים וזו נקבה. אמר ר' איבו משל לבן שפחה שטנף פלטיץ של מלך. אמר המלך
תבא אמו ותקנה את הצואה. כך אמר הקדוש ברוך הוא תבא פרה ותכפר על מעשה העגל.

מתנות כהונה

נמת. בקנה. כלומר בקל כלאמרינן בעלמא דומה נקש. והלמיה
הוא שהי נמי מטמא אין זו לא רוח ולא ריח טעם שממנו
יכרת רוח הרע. (תבא אמו ותקנה גמקין. פרה ותכפר
גרמקין).

וחביריו דברים כו'. רמז שכל וכו'. אלץ קדוש. ז [פ"ג]
הקב"ה שיושב ועוסק כו'. ח ה"ג אליין עובדיא דאתון
עבדין. פי' אלו מעשים שאדם עושים. תזוית. פי' הערוך רוח
רע. עיקרין. שרשי עשבים. הרוח הזה. השורה על המטמא

זהו קשר של תפילין ולא ראה הקציצה של
פי לפי שאחז"ל לך אני מגלה טעם של פרה ולאחרים חוקה
א"כ לא יכול לכוון סודתה א"כ לא יהיה תועלת כ"כ לכך היה פרה של משה קיימת לעולם שמושה

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) לעיל יע; (ב) לעיל
(ג) לעיל יח; (ד) מנחם
סד. שבת קלג; (ה) [לקי
לא]; (ו) [גדרים דף
ע"ט]; (ז) לקמן כה ע"

(א) רש"י ד"ה שלום
יולאין כו' שציוס ל'
יחקדש כשלא נחקד
בזמנו כו' ויעידו לגולה
מסן כו' הוא דבור אחז

(א) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי
מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר
תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם
[ויקרא כג, ד]

(ב) אִמְרוּת יי אִמְרוּ
מְהֵרָת כְּסָף צָרוּ
בְּעָלִיל לָאָרֶץ מִן
שְׁבַעְתֵּי: [תהלים יב,

מֵאֱלֹהִים וְכִבוֹד וְהַדָּת
תִּשְׁפָּרְהוּ: [תהלים ת, ו]
(ד) בְּקֶשׁ קִהְלָת לְמִצְוֹת
דְּבָרֵי חֶפְצִי וְכֹתוּב יֵשׁ

דְּבָרֵי אֱמֶת: [קדלה יב,
(ה) וְלֹא קָם גְּבִיא עוֹ
בִּישְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֶשׁ
יִדְעוּ יְיָ פָּנִים אֶ
פָּנִים: [דברים לז יב]

עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים א
שְׁלֹשָׁה עֵדִים יִכְמַר
הַמֵּת לֹא יִכְמַת עַל
עַד אֶחָד: [דברים יז, ו]

מחללין את השבוע
עדים שראו את הלצ
בחדושה מחללין
השבת ללא חן לחם
לצא לבית דין להע

[illegible]

המחנות וציונים

א] יש להוסיף מקרא
קדש, וכ"נ מפי' רש

וברי"ד: [ז] כת"י ע
(וע"ע בפסקי הרי"ד
[ג] כת"י רב ושמא

דאמרי תרוייהו
שערי בינה וכו' מע
מאלהים רב ושמו
חד אמר ביקש שלם
להיות כמשה רבי
שנאמר בקש קהל
למצא דברי חפ
יצתה בת קול, ונוסח
מדינתה היא בדאמת ד
ארשת דני שערי בינה ד
שיין לפלוגתייהו כל
ושניהם יכולים לדור

העתיק שיום קידוש

ש זה להיות כמותו יצר
התראה. יצתה ב"ק ב

מרתני' על שני חדשים מחליין את השבת. עדים שראו את החדש:
שבהם שלוחים. צ"ד שולחן לקוריא להודיע לגולה יום
קציעותם הלכך חשיב ומנ התורה מחללין על כוון אבל רצון אסרו
לפי שאין חקוק המועדות חלי' בהם ולא איכפת לתולאן ולחסרן ע"פ

עדים און שני חדשים אלו העמודים
על דין מורה שכל המועדות תלויין
בזה: תקנת קרבן. של ר"ח שיקריב
צומט: ג' ותו א"י. נפק שטחים
בזמנים: אלא אחי דקמני שבין
שטחים וינאים לסורא: שזוחין
יוצאין מבערב. כגון נראה צעיל
זיוס כ"ט או צליל שלשים דודלי
יקדשוהו צ"ד מחר א"י צדש
מועבר דשטטא לן שזיוס צ"א
יתקדש (פ) משלם נקדש צומט
שטחין וינאין מצ"ד ואין ממתיני עד
למחר שישמעו מקדש מפי צ"ד
כדאמרין לקמן (דף ה). ראש צ"ד
אומר מקדש ויעידו לגולה: על גיפן
וע"י תשרי. אין שטחין וינאין עד
שישמעו מפי צ"ד מקדש הלכן
בשאר חדשים אין חילול שבת של עדים
ממחרת יצאה השלוחין שטחין השלוחין
מחללין שבת לצאת היום וכשלא יצאו
העדים היום יתעבר החדש והכל
יודעין שהם קדשוהו^א למחר והשלוחים
יצאו משתתקין לומר שעיברו את
חולו^ב אבל צייסן ותשרי אם לא יצאו
העדים היום יתעבר החדש של יצאו
השלוחים עד מחר שאין צ"ד מקדשין
צילה^ג מנאסו ממעטין את הלכות
מהלך לילה ויותר כולד אם יצאו

העדים ויעדו ויקדשוהו בשבת והלא
פסקה בשבת ים זמן לשלוחים מהלך
י"ב יום שלמים שהרי לנ"ט ילאו
ולכו כל ימי החול של שבעה
הכלו שלמים ואם לא בוא העדים
היום לא ילאו השלוחים עד מחר ועל
כרחם שבת של ערב הפסקה יצטוו
נמלא שלם הלכו י"ב ימים שלמים.
וא"מ היאך הוא תולה טעם חילול
העדים צ"לאת שיתקדש החדש
השלוחים עממן לא ניתן להם לחלל
טעם החילול כדי שיתקדש החדש
בזמנו הוא דקדקני וצדק מחזקין את
המועדות דרמנא אמר אשר תקראו
אותם במועדים (ויקרא כג) אפי' בשבת
ויצאת השלוחים דקדמי חזו אלף
ליפות ולייש את טעם החילול אף
בשבת זאת דש דברים שאין הטעם
תלוי בהם ויש נעשים קעד לדבר
ליצבו וליפוחו כאוהם ששנינו

בנסתדרין (דף 56.) אין מעבירין את השנה מפני הגדיים והטולאים אצל
עושין אותן סעד לשנה כ"ד מהודעין אצמנא לכו' לגחיליא רכיכין
וואמריא דערקין כ"ו: אשר תקראו אותם כבוערם. הוהירם שלא יעבור
המועד של זמן קריאתן מקרא קודש היינו קדוש צ"ד: יב"ה בשם
שמהללין. העדים כדי שיתקשו בזמן: כך מהללין. השולחים עד
שיתקיימו המועדות בזמן: ברתנ"ו¹ גראה בעליה אין מהללין.
לפי שאין לורכ: ארבעים זוג. שני עדים זוג אחר זוג: גב' בעליה
לארין. גלי לכל: חמישים שערי בינה ב"ו. סיפיה דהאי קרא דרשי
רב ושמואל מווקק שבעתים שבע שבעיות והם חמשים חסר אחת
בתיב ותתספרו משג מאלדים וגו'. צממור מה אנוס שי תוכלט:
מעשה

(דקס, ועי' גם בנדרים שם בגמ' וברש"י: [7] ידיעת ה' על אמתו כדכתיב ותחשבה (נדרים לה ע"א)) [גליון: [8] צ"ל יקדשוהו (באה"מ, וכנ"ל גם בהעתקת התוס'): [גליון: [9] אם [10] היינו כדאביי דהתם בפסחים עיי"ש: [11] צ"ל שהם (גליון) ובתרי [12] יש להוסיף במועדם (באה"מ, כברשי"י: [13] יש להוסיף את (באה"מ,

ש' להיות כמשה. שנאמר ה' חפץ למען צדקו וגו' נמצאת גדולת התורה אינו אלא במשה. ב' ומו"מ במלכים קס. בקש קהלת למצא [דברי חפץ] בקש לדון דינין שבלב. בלא עדים ובלא

על שני חדשים מחליין את השבת. פי' בקונטרס ומן המורה מחליין על כוון אצל רבנן אסרו לפי שאין תיקון המועדות מלי והוא לא איכפת לו אי למלואו או לחסרו ע"פ עדים וקסאי דבגמרא מצינו ונזון שמחליין את השבת מ"ל אלה מועדי ה' והאי קרא צניסן ומשרי

מִתְנִי' ⁽⁶⁾ * עַל שְׁנֵי חֲדָרִים
עַל גִּיסָן וְעַל תִּשְׁרֵי
לְסוּרִיָּא וּבִהֲנָן מִתְקַנֵּין אֵין
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִיּוּם מִתְּ
תִקְנַת הַקֶּרֶבֶן: גַּמְ' עַל
חֲדָרִים וְדִלְקִירִי מוֹעֵד כְּדֹאֲתָא בְּנֵי
וְלֹאן (פסחים דף עו.) גָּבִי דְחִיּוּת שֶׁבֶת
עֲטוּמָאָה שְׁעִירֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵלֶּנְרִיכָא
יֵה סִלְקָא קִמְנָן אֲמִינָה הֵא לֹא
חֲדָיִי צִהָ מוֹעֵד עַל דְּרִי' דְּרִי' נְמִי
מוֹעֵד אִיקְרִי וּבְדִלְקִירִי ⁽⁷⁾

נִסְחָן וְתִשְׁרִי עַד שִׁשְׁמִשְׁבוּ מִפִּי
 בִּיד מְקוֹדֶשׁ. וְהִשְׁתַּחֲוִיתִן
 יָקָמְנִי שָׁבָן שְׁלֹחִין יוֹצֵאִין לְאַחַר
 יִשְׁמְעוּ מִפִּי צִד מְקוֹדֶשׁ וְנִתְּנָה טַעַם
 יִשְׁאֹף לִדְלֹק מִחֻלְלֵי עֲלֵיהֶם הַשָּׁבָת עֲדִים
 וְיִרְאוּ אֶת הַחֹדֶשׁ וְיִפְרֹשׁ קִנְיֹנְטֶרֶס
 וְיִצְאָר חֲדָשִׁים אֵין חִילּוּל שָׁבָת שֶׁל
 נִדְּמִים מִמֶּהֱרָה יִצְאָת שְׁלֹחִין שְׁאֵין
 מִחֻלְלֵי הַשְׁלֹחִין לְאַחַ שָׁבָת הַיּוֹם
 כִּשְׁלֹא יִצְאוּ עֲדִים הַיּוֹם יִתְעַבֵּר
 וְהָכֵל יוֹדְעִים (שׁוֹס) קִדְּשׁוּ
 וְהַשְׁלֹחִים יוֹצֵאִים מִשְׁתַּחֲוֶה
 וְעֵבְרוּ אֶת הַחֹדֶשׁ אֲחֵל צִיִּיִן
 אִם לֹא יִצְאוּ עֲדִים וְיִתְעַבֵּר
 הַחֹדֶשׁ לֹא יִצְאוּ הַשְׁלֹחִים עַד מִחֵר
 וְאֵין צִד מְקֻדָּשׁ בְּלִילָה נִמְאָל
 וְנִתְעַבְּרִים הַלֹּחִן מִהֵלֶן וְיִחַר וְדַבַּר
 וְיִמְנָה פִּירוּשׁ שְׁלֹחִים טַעַם חִילּוּל
 עֲדִים צִיִּילָת הַשְׁלֹחִים הֵא כִּי מְקַלֵּעַ
 שֶׁשֶׁלֶם לְדֹלוּל שָׁבָת וְיִרְאוּ עֲדִים
 וְאֵת הַחֹדֶשׁ עַל כִּרְתָּן צִרְכִּין לְחַלֵּל וְלִבֵּא
 שָׁבָת דִּלִּי מֵאֲחֵרִים עַד אֶחָד שָׁבָת
 יִהְיֶה מְקַלֵּעַ יוֹם עֶרֶבָה שָׁבָת וְדִמְקִין לִיה
 שְׁשׁוֹם עֶרֶבָה כִּדְאִמְרִי בִּי (הַחֵלֶל הֵא)
 וְלִבֵּל וְעֶרֶבָה (סוֹפָה מַגֵּ) וְיִמְנָה אִיִּסִין
 דִּקְדֹּשׁ צִרְךָ טַעַם וְנִתְעַבְּרִין פִּי
 יִקְנוּטֶרֶס שָׁבָן שְׁלֹחִין יוֹצֵאִים הֵלֶבֶן
 שְׂעִיר כְּלוּמָר לִפִּי שְׁלֹחִים יוֹצֵאִים
 וְהֵן מִשּׁוֹם תִּקְנָה מוֹעֵדוֹת רִאשִׁי לְעִדִּים
 מִחֵל עֲלֵיהֶם שָׁבָת כִּדִּי שִׁקְצִנוּ
 וְנִתְעַבְּרִים צִמְנָן וְכֵאֵן נִמִּי פִי הִקְנוּטֶרֶס
 וְנִדְּקִין טַעַם הַחִילּוּל שִׁתְקַדֶּשׁ הַחֹדֶשׁ
 וְנִתְּנָה כִדְקִימָה וְכֵאֵן מִתְקַיֵּין אֶת
 וְנִתְעַבְּרִים לְקִרְבָּנָה אֲחֵר אֲשֶׁר תִּקְרָאוּ
 וְהוֹסֵם אִפִּי שָׁבָת וְיִצְאָת שְׁלֹחִין
 יָקָמְנִי אִינוּ אֲלֵא לִיפּוֹת וְלִיִּשֵׁב טַעַם
 הַחִילּוּל שֶׁבִּצִּיל וְאֵת שֵׁשׁ דְּבָרִים שְׁאֵין
 טַעַם תְּלִי צֵהן וְהֵן נִעֲשֵׂין סַעֵד
 וְדַבַּר לִיִּשְׁבוּ וְלִיִּפּוּתוֹ כֹּאֲתָה שְׁשִׁנִּי
 וְיִקְדְּשֶׁהֶרֶץ (פִּי הֵא) אֵין
 וְנִתְעַבְּרִים הַשָּׁבָת הַנִּדְּמִים

העולאים אצל עושין אותן סעד לשנה כ"ד מהודעין אנוהן
 כון גזוליא ריכין ואם תאמר ומה טעם דמתניין
 יניקין וחשי עד ששמו מפי צ"ת דין מקודש בשלמה היכא דנראה
 ועלי צ"ת או כ"ט או ג"ל ל' אע"י דדאי יקדשוהו כ"ד למה אן
 ינאין עליו ללאתר חישין דלמא מימלכי כ"ד ומעברי ליה
 לקלוי מועדות אלא היכא דלא קדשוהו צ"ת ל' ליפקו
 צ"ת ל"א ש"א לרחותו יותר מיום ל"א ויש לומר דגורו האי
 אטו האי משום דבשאר חדשים יולאים הוא זה מנערי:
 ופסלי

וּנְמַקְרוּ לְמֹשֶׁה לַמִּדְבָּר שְׁחָמְשִׁים וּצְרָאוֹ שְׁהָרִי מַעֲטָן נַחֲסָר מֵאֱלֹהִים:

י א ב מ"י פ"ג מהל'
קידוש החדש הל' 3:
י א ג מ"י שם הלכ' י:
י ב ד מ"י שם הלכה ח:
י ג ה מ"י שם הל' ד:

רבינו חננאל

[illegible][illegible]

ואיית החדש עיקר אל
בית מחללי על כל החדש
וי' בעליל בפרהסיא כדכר
החוקק שבעתים. כל מה ש
החוקקין מ"ט שערי בינה ו
כראו בעולם למלאכי האל
י"ק וא"ל כתוב ישר דבר

פרק ג' הקומץ רבה

מאי דכתיב בטחו בה' עדי עד וכו' אפשר לפרש ונקדי' מה שפירש הרב ברית שלום בתחלת ספרו במאי דאמרו בסוגיין בסמוך ותורף דבריו בקצור דאמרו רז"ל מפני מה העולם נברא בבי' להודיעך שהם שני עולמים העה"ז והעה"ב. ויש להבין דבסוגיין קאמר שהעה"ז נברא בה' שדומה לאכסדרה. ואכסדרא אמרו בבתרא דסתומה מג' רוחות. ותו דתול"ל נברא בבי' שדומה לאכסדרא דמצד צפון פרוץ וזה שיך בביית לא בה"א זקופה. ותירץ דדעת המדרש שנברא בביית שדומה לאכסדרה אך קשה על זה דב' במילואו בית משמע בית ולא אכסדרה לכך קאמר שנברא בבית שהם ב' עולמים העה"ז והעה"ב. והיינו דאכסדרא פטורה ממוחה כמ"ש ביומא דף י"א והקשו התוס' דאמרינן לקמן דף ל"ג דאכסדרא חייבת ותירצו דאכסדרא שלפני הבית חייבת דזו נקראת בית והעה"ז דומה לפרוודור בפני העה"ב איכ' הוה אכסדרא שלפני הבית ונקראת בית והיינו דקאמר ב' עולמים ואיכ' הוי אכסדרא שלפני הבית ונקרא בית ונברא העולם כאכסדרא. ובסוגיין אמרו מפני מה נברא העה"ז בה' שדומה לאכסדרא שכל הרוצה לצאת יצא ומיט' תליא כרעיה דה' דאי הדר בתשו' מעילי ליה וליעיליה בהך לא מסתייעא מפני היצה"ר וק' אכסדרא פתוח מהצד לא מלמטה והעה"ז פתוח מצד צפון וצ"ל שנברא בה' שכוּבָה כזה זכ' שכוּבָה מונחת על צדה ומשו"ה לא מסתייעא מילתא שהוא צפון היצה"ר נקרא צפוני. אך פתוחה מקרן דרומית מזרחית לחזור בתשובה ובתחילה עלה במחשבה לברא העולם בבית פתוח מצפון ואח"ך בה' שכוּבָה וז"ש רז"ל בתחילה עלה במחשבה לברא העולם במדה"ד דהיינו ב' פתוחה לצפון וראה שאין העולם מתקיים ואח"ך שתף רחמים ונברא בה' שכוּבָה פתוח מקרן דרומית מזרחית וז"ש אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ואמרו רז"ל אל תקרי בהבראם אלא בה' בראם ר"ל ב' ה' בראם ר"ל בתחילה ב' ואח"ך ה' עכ"ד בקיצור עיין בספרו באורך :

דף י"ט ע"א. אמר רב כל מקום שנאמר תורה חקה אינו אלא לעכב וכו' אני בעניי הארכת קצת בענין זה בספרי הקטן ברכי יוסף א"ח סי' א' בס"ד ע"ש באורך שהבאתי הירושלמי ודברי הראשונים ואחרונים בפרט זה :

דף כ"ט ע"א. שירדו מעשית ממקום טהרה. גורי האר"י ז"ל כתבו שכל עניני המנורה רומזים לתורה ואפשר במ"ש בזהר וכתבי האריז"ל דהתורה נתנה לנו מבראה וזה רמו מקום טהרה ולא ממקום קדושה אצילות וא"ש הה"ב :

ע"ב. ואתה נותן תורה על ידי אפשר במ"ש

המקובלים דר"ע נגלה לו שער

ה' שלא ידע משה רבינו ע"ה והנה אמרו ז"ל

הן כל יקר ראתה עינו זה ר"ע ורמוזו בעניותו

כ"ל גימט' ה' אבל ראיתי כתוב וכמדומה בספר

רבינו אפרים עה"ת במ"ש ויקר אלו תפילין

ואז"ל לפני לא יראו הראהו קשר של תפילין

ולר"ע הראהו הכל וז"ש כל יקר ר"ל כל התפילין

עכ"ד ומשו"ה היתה תמיהת משה רבינו אתה

נותן תורה ע"י כי ר"ע השיג יותר :

זו תורה וזו שכרה. פירש הרב מהר"ן זצ"ל

דע כי רבי עקיבא משרש יששכר והוא מן

הבינה בסוד יודעי בינה לעתים ר"ת יב"ל. כי

גם הוא משרש קין וז"ש זו תורה וזו שכרה בסוד

כי שכר שכרתיך וכתוב וישכב עמה בלילה הוא

תורה גופה :

כך עלה במחשבה פירש הרב עיון יעקב

במ"ש המפ' שמדקדק עם חסידיו שעלה

במחשבה לברא העולם במדה"ד ע"ש ודע

דהמפרש הוא הרב תורת חיים בקמא דף נ' והוא

עצמו פירש הא דקאמר הכא כך עלה במחשבה

עש"ב :

דחטריה לגגיה דחית ותלו לכרעיה דה"י.

הא דנקט חית קודם ח"י אפשר

דכיון דדריש חי ברומו של עולם איכ' רמו זה

על הקב"ה וה' רומז לשכינה ובה התשובה לכך

נקט חית ברישא :

שה' מחזיק ק"ן מקוה טהרה מפני שצמיחו ה' כבר חבלים שלימות התיקון מכל הפגמים דאז קיימא סיהרא בשלימותא בעין לעמיד. רק שה' החטא נורם ולכן הולך לנו עוד בידורים עד פת קץ. ונחזור לענינו שמשרעיה ה' שרשו ע"פ המיטט שערי צינה שהם ע"פ דרך התורה לכן לא הועיל בתפלתו לבטל פגמיה לכן פתח בסדרה זו ואתחנן אל ה' בעת ההוא וגר' ויאמר ה' אלי רב לך אל חוסף וגו'. אבל ופסה ישראל היינו ע"י תשובה שהוא מרומז בלשון ופסה שהוא שער החמשים יוכל לפעול ליתקן הכל כי במקום שנפגם עומדים לדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד לכן שמע אל החקים וגו'.

ד' ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאחר מלח בעת ההוא לכאורה מיותר. ובספרי א"י

משל לבני מדינה וכו' כן משה מבקש וכו' כיון שראה שנפלו סיחון ועוג לפניו אמר הרי השעה שאבקש שאכנס לארץ לך נאמר בעת ההוא. מפרש בעת ההוא על מפלת סיחון ועוג. והנה צ"י דברים כפי פ' פעמים לשון בעת ההוא בתפלת סיחון ועוג. כי פעמים נא' ונלכוד את כל פרינו בעת ההוא וגר' אלל סיחון ואלל עוג. ג' ונקח בעת ההוא את הארץ מיד שני מלכי האמורי. ד' ואת הארץ הזאת ירשנו בעת ההוא. ה' ואלו אחכס בעת ההוא לאחר עד אשר יניח ה' לאחיהם ככם וירשו גם הם את הארץ. ו' ואת יהושע צויה בעת ההוא לאחר שיניח הרואות וגו' כן יעשה וגר'. וע"ז קא' ואתחנן אל ה' בעת ההוא היינו בעת כיבוש סיחון ועוג כנ"ל. אך כל זה צריך להבין למה נלטיין כיבוש סיחון ועוג בלשון בעת ההוא דוקא. אך הענין דואת קא' על מה שנא' ג' פעמים בעת ההוא בתפלת פ' דברים דמתיב ואומר אליכם בעת ההוא לאחר לא אוכל לבדי שאת אחכס וגו'. ואלו אה שופטים בעת ההוא וגר' ואלו אחכס בעת ההוא את כל הדברים אשר חששון. ואמרנו דהפי' בעת ההוא בעת שהיו ישראל במעלה הפליגה וכמו"ש במ"ר (ר"ש איכה) משה ראה אותם בכבודם ובשלומם אמר איכה אשא לבדי וכו'. והוא מה שנא' ה' אליהו דבר אלינו במורב רב לכם שנת וגר' ופי' רש"י ממדרש הרבה גדולה על ישיבתכם בזה היינו שזכו שם להחירה פנו וסעו וגו' לננום לאי לזכות לאור חושבנא. וע"ז קא' ואומר אליכם בעת ההוא כשהייחס במעלה גדולה לא אוכל לבדי שאת אחכס לנשיא אחכס שיוקבע ככם הד"ת והאור לעולמי עד ה' אליהם הרבה אחכס וגו' שאתם במעלה פליגה כי כ מ"מ יכול יאמר עוד לננום. וכמו שנא איכה אשא לבדי טרחכם וגו' וכדנשתם ז"ל טרחים וכו' לק

תשובה מטומא פנימיות לבו הוא מגיע להשורש והמקור כענין הים כמו שנא' ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים ונעשים זדונות כזכיות והוא בחי' דוד המשיח שנא' עליו נאום הגבר הוקם על ש"הקים עולה של תשובה (מ"ק ע"ז:) שגעשה כדברי' חדשה כמו שנא' לב טהור ברא לי אלהים והיינו ענין בריאה יש מאין. ועל שרש רמז זה עשה שלמה בנו הים של נחשת שהחזיק ק"ן מקוה טהרה. וי"ל שגמרו ענין זה בגמ' (פירובין י"ג:) בתלמיד אחד שהי' לר"מ שהי' מטהר את השרץ בק"ן טעמים ובחום' הקשה מהו הרבותא לטהר בפלפולים של הכל מה שאסרה תורה. אמנם ע"פ הידוע מחז"ל שדימו כל המדות רעות לטומאת שרץ כמאמרם עובד ושרץ בידו. וגם מאמר חז"ל (ר"ה כ"א:) חמשים שערי צינה נבראו בעולם וכולם ניתנו למשה חסר אחד. המיטט שערי צינה מרמז לשבע מדות שבקדושה כשכל אחד כלול משבעה חמשים להפגמה בהם ע"פ התורה שנא' בה מזווקק שבעים והם נמסרו כולם לנושה מוץ מאחד מהם שהוא שער החמשים והוא בחי' תשובה מעומקא דלבא בחי' יוה"כ עלמא דמירו שהוא למעלה מן הדעת שהוא מן המקור העליון הנטהר כל הפגמים וזה לא נמסר למשרעיה שהוא בחי' לדיק גמור ובמקום שבעלי תשובה עומדין לדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד:

וזה ידוע מהארז"ל ששלש קליפות טמאות יש בעולם והם מרומזו בפי' רוח סערה פנ גדול ואש מתלקחת שמהם שרש כל מיני בע"מ טמאים והנאות איסורים אשר אין להם תיקון והרביעית ונוגה לו סביב שהוא קליפת נוגה שהוא השרש של כל מיני תאות היתור שיש להם תיקון. ומשרש ג' הקליפות הנ"ל נפגמו ג' העולמות בריאה יצירה עשי' שיש בהם בחי' תערובות רע והמה איפנים וחיות ושרפים ובגשפ האדם המה. נפש רוח ונשמה שיוכלו להפגם באיסורים ע"י שורש ג' קליפות הנ"ל זולת ח' יחידה שהמה אור מקיף ואינם נפגמים. והנה אם פגם האדם וקילקל גם בג' בחי' שלו היינו במוחו ולבו וכלי המעשה שהמה מבחי' גר"כ בכל השבע מדות הק' שיש בכל אחד מזווקק שבעים היינו מיטט שערים שכל אחד טכ"ז יש לו עוד חקוה להטהר ע"י התשובה מעומקא דלבא שהוא שער החמשים שיש בכל אחד. וזהו שגמרו חז"ל בגמ' הנ"ל בתלמודו של ר"מ שהי' יכול לטהר השרץ שהוא מרמז על ג' קליפות הטמאות בכלל גם אם נטמא האדם ח"ו כולם ציכלמו אפ"כ לטהר ע"י שער החמשים שיש בכל אחד. והוה הפי' בק"ן טעמים היינו בג' שערי החמשים שיש חקוה מכל השלש קליפות לטהר. ועל רמז זה עשה שלמה המשיח הים

באר הגולה

[illegible]

[illegible]

(א) מכאן עד מחנה טטלין
לדיס שייך לעיל דף יז ע"א.

תוס' ד"ה מה לר"ח
וכו' הר"מ למימר. עי'
תשובת מהר"י ע"ן לז ח"ג
סימן י"ג:

והגד הקציר. הוא גם
שעשוע. זה האסיר.
הוא גם הסעות. שיש
בו אסירה. שכל ימות
השנה נהנה ממשיכות
המזג האוויר ואסיר אסיר
אל המים מפני הגשמים
שמהם הם. שן. שיש
ימים תאכל מצות.
ובמקום אחד הוא אומר
שמהם (י) שבעת ימים
שבעה הם היסוד ושם הם
השם ד"ה על אלה
מהם בשמיים שאלה
הוא ונכחן אלה למד
הוא שיש שם שיש

ללמד על הכלל כולו יצא
מרב תאלכו מנח. עצרת
[דברים טז, ח]. "א מסרן
למחריהם חלק [בכורות כו:].

ד"ה מכניס (גליון). ושם
לא נאמר שכתון בו' של
ד"ק ב ע"א ד"ה משקין
ה מיותר וליתא בדפדפי:

אלף חג הבא בזמן אסיפה. הקשה הר"ר אלחנן לאמר פ"ק דר"ה (ועמרה דסנהדרין) (דף יג.) א"ל רבי זירא לרבי אמי ודלמא לא עייל כלל וקאמר רחמנא תשמט וזיזיל עד חג הסוכות לא ח"ד דבחינו חמי האחים אילינא חו. הלא זמנו אסיפה

אסוף קציר אלמא לא אמרי חג הסוכות^ב הנה זמן אסופה ומירן מורי כיון דמנאספך שמעינן חג הנה זמן אסופה ואמר חג האסוף משמע ליגא^ג אלז לא לזא האי קרא [נאספך וגו'] הנה דרשינן חג האסוף^ד הנה זמן אסופה וא"כ גם חג הקציר ממא הכי הואיל וילכא שום משמעות דמפיק ליה^ה **חולו** ש' מועד אסור בעשיית מלאכה. בלכורה משמע דמלאכה דממאכא בן מדאורייתא דמפיק ליה מפסוק וכן פסקו ד' דמו"ק (דף 6: וס) לא מיעביז אלז דמדרבנן אלז אפילו חו"מ דאורייתא וכן פ' דבר פטוטרס וקשה ל"ט דא"כ דבר האבד וזמא מלאכות דאורייתא הכי משתרו וכי היכן מצינו אסור דאורייתא מקלחו אסור ומקלחו מותר ועל דתנן פ"ג ד"ש מוסף קורין כל מקום שאין יו"ט ויש מוסף קורין ד' ביום חו"מ^ו ורי"ם אלמא לא מייחסין מלאכה מדאסור דאין יו"ט ועוד דכיל ליה צהרי ר"ח דרבנן כדאמרין צירושלמי דתענית^ז וצמקוס שנהגו^ח הלין גיטא דמגילתא דלא נמייעד עבידתא ברש ירחא מנהיה הוא ועוד מצינו צירושלמי פסקו שני דמו"ק^ט כלום אסור מלאכה (ג) אלז כדי שיזו אוכלין ושומין ויהיו יגיעים מצורה וזהו פוחזין ואוכלין ושומין משמע לישאל דמדרבנן הוא וכן פ"ג דמו"ק^י (דף 3:) גבי ובלדז שלא יכיון מלאכתו צמועד וצני' גממא^{יא} כיון ומת מהו שינקטו צנו אחריו אמר'ל צרס אהם הצבור ומת קנסו צנו אחריו אהם אשכורא דאורייתא משמע דמלאכה צמועד הוי דרבנן ומיהו יש לדחות דאמרינן מלאכתו צמועד קאי דהשמיא מיהא ליכא אשכורא דאורייתא כיון דצבר הלז הוא מ"מ משמע לפי האמת אלז מייחסר רמ מדרבנן ו

[illegible]

(קמ. ק) ג' כל המזה את המועדות בטון עושה מלמכה בחוש"ה והא
 לפני עור לא תתן מכושל בדושי"מ משום דקמ"ן פטטא
 מני לתפוקה מה לטיי שכן צבר האצד מיוסר אלף שאין זה קיו
 יק דרנני: **ראש** חדש יוביה. דשרי בעשיית מלמכה שכן אפי
 נדפרי" ובי קאמר צ"ה (קד. ד) משום בטול מלמכה לגמ' צ"י ימים
 מלמכה כדאיתא צפירק דרבי אליעזר^(ז) וכן פירש"י במגילה (קד. ד):
 מה לחול המועד דלכא תרתי מוסף וקדושה לפני ולאחריו:
 קשית

בכלל היה יוצא מן הכלל לנדה שאין אצילות מזה ט חובה אלא רשות ולא לנדה על עצמה יא' ח מה שביעי רשות אף כולם רשות חוץ מלידה הראשון שהכתוב קצתו חובה שנאמר (שמות יב) יד'. ענין עומק מן המלאכה דבר אחר כטעם של מאלל ומשפלה לשון (שופטים יג) ונצרה נא אף הכתוב א"א ל'כבשים. הואיל ולא גילה לך שיעור וכו' ודאי לתכנסים מוקדן שיפרשו לך הטעם

חג האסיף הכי נמי איהו חג שאתה חוגג ואוסף בו הוי אומר: [ה] 'עיי' תוס' מו"ק י"ב ע"ג, וכן' בכת': [ז] הוי שלמינו אם 'שביעי' שבוש הוא וצ"ל אם בשמיני, הדין בכת מועד שגוי אם 'ביו' ולע" שבתקן, ועיי' ט"א: [ח] מזה"א יחידה קדריש עתוס' [כ] רבנן שבריי' יוש מריק הניסא בשמיניהו מן המלאכה: [ל] חיבת 'הסוכות' הרינו כרצ"ל תרביס חורבן [ל] חורבן אלע.

לא ידענו. כמה ימים יהיו לתשלומין קמ"ל דרבי אלעזר מה חג המנוחות שצעה אף כאן שצעה: והג הקציר בפורי מעשיך. בחג שבועות כתיב: ה"ג חג הבא בזמן קצירה. קאמר ולא חוג וקולר וי אהא לשמוענו: מה"ל דהרבינו בן משהאמר רבי יוחנן

לא ידענא כמה קא א"ר אושעיא וריש לקי איזהו חג שאתה חוגג עוצרת אימת אלימא שרי אלא לאוי' לתשי מעתה ^א חג האסיף אי' הוי אומר זה חג הסוכות מלאכה ביו"ט מי ששוי' חולו של ^ב מועד מי שרבי אסיפה הכא נמי דר' דתרווייהו סבירא להו בעשיית מלאכה מנהגו חג המצות תשומר ש' חולו של מועד שאסור רבי יאשיה רבי יונתן וחומר ומה ראשון לפניהן ולאחריהן אסורו של מועד שיש קדושה בן דין שיהא אסור בעשי' בראשית יוכיזו שיש קדושה ובורתין בעשיית מלאכה בראשית ^א שיש בן קדושה של מועד שיש בו קדושה ^ב יוכיזו שיש בו קרבן מלאכה מה ראשון ד' קדש תאמר בחולו ש' קדש הואיל וקריו מקדשו בעשיית מלאכה תניא עבודה לא תעשו ליכא שאסור בעשיית מלאכה רבי עקיבא אומר אינו ^א אלא מועדי ה' ^ב וגו' בראשון הרי כבר נאמר הרי כבר נאמר שבתון אלא בחולו של מ

תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' מה שביעי עצור
אי מה שביעי עצור בכל מלאכה אף ששת ימים עצ
ביום השביעי עצרת השביעי^ט עצור בכל מלאכה וז
בכל מלאכה הא ^ילא מסר הכתוב אלא לחכמים
אסור ואי זו יום מותר אי זו מלאכה אסורה וא
אסור וזה הספד ותענית שלא לקיים את דברי
השבת: (והאיתמר^י) מעשה ומת אלכסא בלוד
לסופודי ולא הניחם רבי טרפון מפני שיום טוב של
אי ביום טוב מי קאתו אלא אימא מפני שיום ט
באן ביו"ט שחל להיות אחר השבת כאן ביום טוב

למלך המלצרים והא דלמרינן^א נבה רמזים ומסכים לא משא
 קדמא ולא הכו לה ודקדקו מודיע^ב: **ג** **ראשון** שבויה^ג כי
 גמור רק גלי מילתא בעלמא לפי מה שפיר' למלכא לא מיתסר
 קריו וי"ע (ג) שפ"ר דמגילת (דף קד: עט) וגם לית נאסר רק משום
 דר"ח של ראש השנה מירי לא נמי משום גסר' דהנהוג שלא לעשות
 פירוש ראש השנה שכן אמר קריו מסי' קדש^ד. והו"מ מצי למי

אתם במועדים: (ויקרא כג, ד) אך בחמשה עשר יום לחודש השביעי באספכם את תבואת השבעה ימים ביום הראשון שבתון. ביום השמיני שבתון: (ויקרא כג, ז) כל מועד וביום השביעי עצרת לוי אלהיך לא תעשה מלאכה: (דברים טז, ח)

[illegible][illegible]

תורה אור השלם
(וחג הקציר כפור
מעשיר אשר תזר
שדה וחג האס
צאת השנה באס
ת מעשיר מן השדה
[שמות כג, טז]

שְׂמֹר שְׂבִיעַת יְמֵי
אֲכַל מִצֹּהַר חֲדָשׁ
וַיִּתֵּן לָמוֹ
אֲמָרִים בִּי כִּי
מִצֹּהַר וְלֹא יִדְאוּ פִּי
קָם: (שְׁמוֹת כ"ו) וְעַל
תִּשְׁמַר הַמִּצְוֹת
בְּשִׁבְעַת יְמֵי
אֲכֹל אֶשֶׁר
מִצֹּהַר הָרִשׁ הָאֲמָרִים
וְעַל הָאֲמָרִים
מִצֹּהַרִּים: (שְׁמוֹת ל"ד)
וְעַל מִצְוַת אֶתֶּן הַמִּצְוָה בְּיַד
מֹרְיָם:

ביום הראשון מקרא
דש כל מלאכה
בבדה לא תעשה
בשבת ימים תקריב
שש לזי ביום השמיני
קרא קדש יהיה לכם
תקריבם אשה ל
עצרת הוא כל מלאכה
עבודה לא תעשו:
(ויקרא כז-כט)

(1) שֵׁשֶׁת יָמִים

עתיקים אסיפה במו
סח אלא בשמיני של
ליין): [ט] [צ"ל ודה

ומיש וכן הדין בכל כ' י"ט חוץ מצ"ש של ר"ה וכו' ס"ס (ל ט): פלוגמא דמנאלי ודמנאלי אמתיג' דל יסודו חומר ר"ה שהיו ירא שמה חתקטבר מעבר ארס כ' מיתומא וואור עירובי הראשון למחרת והסעי למעבר וכו' ולא הוזה לו חמ"ב ובגמ' מחן ל' הוזה לו ר"י קטנר כ' י"ט של ר"ה קדושה אחת הן שהרי אם כלו ערים חן המהמה ואלמלא עוברים אורח היום קודש וואור קודש וקטנר הר"ף והרמ"א וכן נכלל בכל כ' י"ט של גלויות מזה רבי ויסו למחשבת שכן כ' קדושות וכזה ריב המחיר נפ"ח מל"ה דמדיני הרמ"ם בראש דש"ט של כ' י"ט מוס אחד לגמירן ווא"כ נכלל עירובי בראשון ווא"כ ע"כ ע"ז הרמ"א דל"ה אמרו קדושה אחת כן אל"ה המחיר ואלה הלא ווא"ז ה"ל ה"ל צד הרמ"ם וכן שלק

תזו גרסינן בפרק אין נערכין ואיתא נמי בפרק

קרבן מוסף ומותר בעשיית מלאכה ביטול מלאכה לעם כגון ר"ח בעשיית מלאכה רקאמר מפני שבכ"ה תקנו להוסיף אזור ולקרות מפני שהגשים בשלות בו ממלאכה ונהנינו ר"ח למיעבד עבדתא בו ט"ז מפרקי דר' אליעזר לפי שלא במעשה העגל (*) לכך נתן להן

תיז גרסינן
נמק אין נערכין (י):
נפ"ק דמ"ק ר"ח ויכח
היא דאיתא דמי אלא

[illegible]

הוא לחיותם הכי חכם שגם שרדו וזה
עליה ולא חשש לכחוש מקומו בגמרא וזה ד'
נמי בספר כמה מדליקין (כד:) דלחמינן

וְכִי הָיוּ לְחֶמֶץ כִּיּוֹן לֵלָא חֲסוֹר בְּעַ
לְחִיתָא בְּמִגִּילָה וְשִׁאֵין בּוּ בִיעוּל מִלָּא **וְדִיא**
אֵחַ בְּמִגִּילָה מִמֶּד (כב. י.) זֶה הַבֵּלֶל

תענית צדור וכו' וט' כאל קורין ג' ושאי
חדשים וחולו של מועד קורין ארבע' ופירש'

מחחרין צב"ה כגון תענית צדור שרונס
מותר בעשיית מלאכה אלא במקום שנהגו
מלאכה לעם כגון ראשי חדשים אלא דר"

לגשים קאמער שטן צעלעות ממלאכה אכל כל
יום שאין צו ציטול מלאכה כל כך כגון רא
ציהם וצו מורש"י ודניאל ראובן שאמרו צו ב

המחשבה והרג' יונתן ציומא דחולא וחסם גב
 ליה לערב ר"ח יום המחשבה חלמא ר"ח ל

ששם שר"ח מותר בעשיית מלאכה לאנשים אחר
 כתב ועוד אומר ר"י דמלאכה כבידקה
 במה מדליקין להא דאמרין דר"ח
 ונזכר

והמרדכי וכל דאחרין צמילה יום שאין צ
מנהג בעלמא שאין רגיל
והיו אותם בירושלמי מ"ה במעשר

חומד קטן: **נאיתא** צפרק ת"ד חסיר

המגילה עומד ובפרק כ"ח כתב
הרופא כשר"ח שני ימים לא יאשו

על הירושלמי דנסחז מלאן יס
רשות לצטל מנהגס דה"ל דברים המותרים
הברו המותרים ליהודי מנהג דה"ל דה"ל

כתב ר"י נ"ל דלאותן שנהגו שלא לעשות

ראיתי נשים נובגות שלא לפשות מלאכה
 כי ראיתי כמה נשים עופות ואומ

פירוש

ת"ן (א) ובא"ן כתב עוד שנים אחד וז"ל לפי
מתאזים לראותה כך האשה מתחדשת כל

1. What is the purpose of the document?

והנאמרה הגדלה כדלה דמערבין ספי דכרי הרשות
 ודעבד דיעבד אינו עירוב נ' וכתב קלין שדברי פיש
 כר' נלפסד"נ ליישב דברי הסמ"ג ודברי הסקטוס
 שכתב סמ"ג דהכו חוסא דפנה ברל מ

לדבר מאד וזו סדר מעצבן אני לדבר רשות ו

מערבן חלל לדבר מזה ר"ל חפ' טייר לדבר מ
מזה ולא הרשות דלישנא דאין מערבן משמע הכי
דאין מערבן חלל לדבר מזה דאין לו לילך מזה לל

ורבנן דקמארי מערבין חמי' לדבר כרשות ע"כ ר' יוחנן
לדבר כרשות דעסתמחא רבנן ל"פ אסתם מתני'
מערבין אלא לדבר מצוה וקשתא ח"ט מ"ט סמ"ק
דבריו דרבות ונבני אסתם דחלושא דבבא חזון

מותר ללכת לדבר פרשות (וכיון דרבנן צמירא קי

מאתר אוצר החכמה www.achshava.org

הנהגתו של משה רבינו ע"ה

שהחזרת לבעלה והיא חביבת עליו כיום החופה

ולו היתה חדשה ולכך חזי ר"ח י"ט של נסים י

ברו דאין מערבין לכתמלה מלל לדבר מזה
בר קרשות מדברי רב יוסף משמע דאין יכול

מ"ש רבנות שהבאתי ו"ל ושמח הוא מותר ו
תתחיל וליכא מאן דפליג עליה ומיחשב בזה כל
באור ולפי מה שפירשתי הוא מדברי רבא ומה

וְלִכְתּוֹב מִן הַיָּמִים הַלְלוֹת עֲלֵיהֶם מִשְׁמַח רַחֲמֵי

הם תרי דיעים מחולקים לכך חלקיהם בתרי
 נח חמש הוא שכתבו על מימרא זו ורש"י ור"ל
 שמשות בשך בדיעודם ל' בר"י דספה עירוב נ

אמר מלך היכל דים לו מוקם כר ועץ והפלו
 ויבנו עירוב כלל ולפי"ו לא ה"ל לכתוב כלל דין זה
 סוף עירוב והל"ל טעם ויש מונקים ותו לא

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org עמוד 210

התורה לעולם חסר לרמו דהאי לעולם
כוונתו לעולם (מי' לשון העלמה. כדרש
חז"ל פסחים דף נ' לעולם גבי זה שמי
לעולם חסר וי"ו, ר"ל העלימהו דאסור
להזכיר ש"ש לבטלה) היינו אם נעלם
ממנו יום השבת כשהולך במדבר, בכ"ז
ששת ימים וכו' בתחילה, ואח"ז וביום
השביעי שבת וינפש, והוא כדעת ר"ה
משום כבדייתו של עולם:

סערת אליהו.

וידבר ה' אל משה לך רד כי שחת
עמך אשר העלית מאמ"צ וגו',
והנה אחז"ל ע"ז (בפס' ברכות ל"ב)
לך רד רד מגדולתך דא נתתי לך גדולה
אלא בשביל ישראל וכו' ע"ש. י"ד
כוונה בזה ע"פ מה דאיתא במסורה רבתי
כי האותיות רי"ש ודלי"ת הם אותיות
גדולות ע"פ המסורה ואלו הן, הרי"ש
בזה הפרשה (שמות ל"ד י"ד) כי לא
תשתחוה לאל אחר, והדלי"ת משמע
ישראל ה' אלקיננו ה' אחד (דברים ו')
ובא לרמו בזה ע"פ מאחז"ל כי אנכי
ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום,
וזה כי מחויבים אנחנו לידע ליחד
רק שמו של הקב"ה כי הוא ה' אחד
ואין עוד מלבדו ולא תשתחוה לאל
אחר, ולכך השתי אותיות רי"ש ודלי"ת
הם גדולים בתוה"ק, וז"ש חז"ל לך
ר"ד, לרמו ג"כ כי השתי אותיות רי"ש
ודלי"ת ירדו מגדולתן כי כלום נתתי
להם גדולה אלא בשביל ישראל ועכשיו

שעשו העגל א"כ ירדו האותיות מגדולתן,
אבל אין לך דבר העומד בפני החשובה,
וכיון שעשו תשובה לכך נשארו שתי
האותיות גדולות כסתחלתן, ואף שפשוטו
בא לרמו על מרע"ה בעצמו אבל דרך
רמו י"ד עוד כוונה אחרת בזה כנ"ל:
בונה ירושלים.

ויפ"ל מן העם ביום ההוא כשלשת

אלפי איש ואמרו במדרש הדא

הוא דכתיב חמשה בקר ישלם תחת השור,

וי"ל ע"פ מדרשם ז"ל עה"פ אדם אחד

מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי

(קהלת ו') אדם א' מאלף זה מעשה

העגל שאהר מאלף חטא, ואשה בכל

אלה לא מצאתי, דאשה כאלה"ה היינו

באלה אלפיך ישראל לא מצאתי כמבואר

דנשים כשרות היו ולא חטאו בעגל,

וא"כ קשה הרי מדותיו של הקב"ה מדה

כנגד מדה (סנהדרין ק') א"כ כשאחד

מאלף חטא, לא חטאו בעגל רק שש

מאות איש היינו מס' ריבוא שהם שש

מאות אלף, ומדוע נפלו שלשת אלפים

איש, זאת הוקשה להמדרש, והשיב

הה"ד חמשה בקר ישלם תחת השור,

היינו שפגמו בשור אשר במרכבה כמבואר

במדרשים, וחמשה בקר ישלם תחת השור,

וחמש מאות פעמים שש מאות הוא

מדוקדק שלשת אלפי איש וז"ש ויפ"ל

מן העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש:

סערת אליהו.

ספר ויקרא

פרשת תזריע

מדוע מפרש רש"י ז"ל בתחלה הפך
לבן ואח"כ מפרש ושער, על אחרון
ראשון ועל ראשון אחרון, וי"ל רהכי
פירושו והפך ללבן בתוך הנגע מי'
שהנגע היה מקודם ואח"כ הפך לבן,
וקשה

ושער בנגע הפך לבן וכו' ומירש"י
מתחלה שאור והפך לבן בתוך
הנגע, ומעוט שער שנים, ויש לדקדק

רבנן בעל קרי חולה שנתנו עליו תשעה קבין מים טהור¹⁹¹. נחום איש גם זו לחשה לר' עקיבה, ור' עקיבה לחשה לבן עזאי, ובן עזאי יצא ושנה¹⁹² לתלמידים בשוק. פליגי בה תרי אמוראי במערבא, ר' יוסי בר אבין ור' יוסי בר¹⁹³ זבידא, חד תני לחשה וחד תני¹⁹⁴ שנהא. טעמא דמאן דאמר¹⁹⁵ שנהא משום ביטול פריה ורביה¹⁹⁶, וטעמא דמאן דאמר¹⁹⁷ לחשה שלא יהו¹⁹⁸ תלמידי חכמים מצויין אצל נשותיהן כתרגולין. ואמר¹⁹⁹ בירושלמי פרק מי שמתו (ברכות פ"ג ה"ד) אמר ר' יעקב בר בון כל עצמן לא התקינו טבילה זו אלא כדי שלא יהו ישראל כתרגולין הללו משמשין מטותיהם ויורדין ואוכלין. ואמר²⁰⁰ בכתובות פרק אף על פי (סב, ב) עונה של²⁰¹ תלמידי חכמים אימת²⁰², אמר רב יהודה אמר שמואל מערב שבת לערב שבת, שנאמר (תהילים א, ג) אשר פריו יתן בעתו. אמר רב יהודה ואיתימא רב הונא ואיתימא רב נחמן זה המשמש מטתו מערב שבת לערב שבת²⁰³.

מיהו ההיא²⁰⁴ עובדא דמייתי²⁰⁵ בסמוך אתיא ל²⁰⁶ קצת בגמגום. דמסיק התם יהודה בריה דרבי²⁰⁷ חייא חתניה דר' ינאי הוה, אזיל ויטיב בבי רב, וכל בי שמיש²⁰⁸ הוה אתי לביתה, וכי הוה אתי הוה קא²⁰⁸ חזי קמיה²⁰⁹ עמודא דנורא. יומא חדא²¹⁰ משכתי

ואסור לאדם להרבות דברים¹⁷⁵ שלא לצורך עם אשתו נדה, כדתנן (אבות פ"א, ה) באשתו אמרו קל וחומר באשת חבירו¹⁷⁶. ולהרחיק מאשתו נדה שפיר דמי, שמתוך כך חביבה עליו בעת טבילתה, כההיא סוף פרק¹⁷⁶ המפלת (לא, ב) דתניא היה ר' מאיר אומר מפני מה אמרה תורה נדה ואסור¹⁷⁸ לאדם להרבות דברים לשבעה¹⁷⁷, שמתוך שלא לצורך¹⁷⁹ עם אשתו נדה. שרגיל בה קץ בה, אמרה תורה תהא נדה שבעה כדי שתהא חביבה על בעלה כיום כניסתה לחופה.

ואמר¹⁸⁰ בפרקי דרבי אליעזר (פרק מה) גבי ההיא¹⁸¹ דמסיק שהקב"ה נותן¹⁸² להן לנשים שכר לשמור ראשי חדשים על שלא חטאו במעשה העגל¹⁸³. ולעתיד לבא הקב"ה מחדש אותן כעין ראשי חדשים, שנאמר (ישעיה סו, כב) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו' (תהילים קג, ה) תתחדש¹⁸⁴ כנשר נעורייכי. מדע לך שכל¹⁸⁵ חודש וחודש האשה מתחדשת¹⁸⁶ וטובלת וחוזרת לבעלה והיא חביבה עליו כיום החופה. כשם שהלבנה מתחדשת בכל ראש חודש¹⁸⁷ והכל מתאזין לראותה, כך האשה כשהיא מתחדשת בכל חודש בעלה¹⁸⁸ מתאווה עליה וחביבה עליה¹⁸⁹ כאשר חדשה.

ואין נכון לתלמיד חכם להיות מצוי תדיר אצל אשתו¹⁹⁰. כההיא דברכות פרק¹⁹⁰ מי שמתו (כב, א) דתנו

דמאן דתני ק דמר 196. דמ"ד: א דמ' ל דמא ק דמר 197. לחשה: א ל ק דלחשה כדי 198. יהו: א ד ק יהיו 199. ואמר: א וא' ל ואמ' ק ואמרינן 200. ואמר: א ל ואמ' ק ואמרינן 201. עונה של: א שנה של ל עונת ק שינה של 202. אימת: א ד ק אימתי 203. לערב שבת... לערב שבת: א ד ק לער"ש 204. ההיא: ל ההוא 205. דמייתי: ק דמייתי התם 206. לי: ל לו 207. דרבי: א ל ק דרב 208. קא: ל קאי 209. קמיה: ק חסר 210. יומא חדא: ק אתא חדא וימנא

175. דברים: א חסר 176. ט"פ: ל דס"פ 177. נדה לשבעה: א ד ק תהא נדה שבעה 178. ואסור: ט ה נ אסור 179. שלא לצורך: ט חסר 180. ואמר: א ואמ' ל דאמר' ק ואמרינן 181. ההיא: ק ההוא 182. נותן: ל נתן 183. במעשה העגל: ק בעגל 184. תתחדש: ל וכתב תתחדש 185. שכל: ל שבכל 186. מתחדשת: א ד ק מתקדשת ר' ביאורים 187. ראש חודש: א ק חדש וחדש 188. בעלה: ל לבעלה 189. עליו: ל לו 190. פ': ל דפ' 191. טהור: ל חסר 192. ושנה: ק ולמד 193. בר: ל חסר 194. תני: ק תנא 195. דמ"ד: א ד"מ ל

סג וכן כתבו הרמב"ם (איסור פכ"א, יא) והראב"ד (שיעור הקדושה) לגבי כל אדם, ונפסק בשו"ע (אהע"ז כה, ב). סד כגמרא לפנינו: "משום בטול תורה ומשום בטול פריה ורביה". סה ונפסק ד"ז בשו"ע (או"ח רמ, א). וע"ע באגרת הקודש לרמב"ן (פ"ג). סו בי שמיש - ר' הע' הבאה הסבר רבינו לענין זה בשונה מרש"י, ומדוע פי' כך.

ס הרע"ב על המשנה (שם) הביא שיש מפרשים שמדובר באשתו נדה, וכתב שיותר נראה מפשט המשנה שמדובר גם בטהורה. סא עי' שנו"ס שבכת"י ט לא גרס: 'שלא לצורך', ויש בזה נפקא מינא. בדברי רבינו באו"ז כתוב: 'שלא לצורך'. סב מתחדשת - עי' שנו"ס, שבכת"י ל גרס: מתחדשת, וכ"ה בסמוך ביחס ללבנה, וכן הגירסא לקמן בהל' ר"ח (סי' תנד), ולכן שינינו מהנדפס.

שיהי' מלחק ומבראוי שיגרשנו לישמעאל, אמנם כאשר שב מהר המוריה וראה שהי' י נסיונות ויוכל לומר בכונה הנ"ל י נסיונות, י שנים של שרה, הי' ימי מילה, ק' שנות אברהם, ולא רמז הקב"ה כלום מישמעאל ע"כ החזירו.

ירושלמי תענית [פ"ג ה"ד] על מחיתין על הראשונה הוא אומר מי שענה את אברהם אבינו בזה המוריה הוא יענה אתכם וכו' צ"י גואל ישראל, פריך ולא ילחק נגאל, ומשני מכיון שנגאל ילחק כמו שנגאלו כל ישראל עכ"ל. והנה המאמר הלז יפלא מעיקרא מאי קסבר האם לא ידע התירוצ הפשוט. ואם הקו' הוא אם ילחק הי' נשחט היו נולדים עם קדוש מאומה אחרת, כי לא לתוכו צרא הקב"ה עולמו, א"כ לא יוצן התירוצ. אמנם נראה כי עיקר ענין העקידה אשר יתחשב לנסיון גדול שיהיה זכותו מגין לעולם כמ"ש ז"ל [צ"ר י"ז ד] ואת המאכלת שבזכותו אוכלים כל ישראל, היה הנסיון גדול רק מילחק ולא מאברהם כאשר אבאר, כי הקב"ה נזהר כאן לאברהם דבר אשר לא יוצן, כי הוא כבר השיג את כל התורה והשיג גם כוד הקדמות, והבין שהיה תועבה גדולה להקריב בן אדם, כאשר יאמר הכתוב [דברים י"ג ל"א] כי גם את בניכם ואת בנותיכם ישרפו צאש לאלהיכם, ובאן אמר לו הקב"ה שיקריב את בנו ואעפ"כ לא הרבה, וזה הי' נסיון גדול, אמנם אלל אברהם לא הי' הנסיון גדול כ"כ כי הוא שמע את הדבר מאת הקב"ה, אבל ילחק ששמע בן רק מפי אברהם, והוא הבין ג"כ סודו שתועבה היא לו ואעפ"כ האמין לאברהם שאמר לו הקב"ה בן, וזה הוא לנו זכות העקדה, ואם הי' ילחק נשחט וישראל הי' נולדים מאומה אחרת לא הי' זכותם גדול כ"כ, וז"ש מכיון שנגאל ילחק כמו שנגאלו כל ישראל.

ויהי אחרי הדברים האלה. אחז"ל [רבה ורש"י] בשבוע מהר המוריה היה אברהם מהרהר ואומר אלו היה בני שחוט כבר היה הולך בלא בנים היה לי להשיאו אשה מצות ענר וכו' בשרו הקב"ה שגולדה רבקה בת זוגו, וזהו אחרי הדברים האלה הרהורי דברים שהיו ע"י עקידה. ויש לעיין הלא בתחלה לא הרבה אחר מדותיו ומ"ע הרבה אח"כ. ולע"ד צאמת משה"ה הקריב חיל לעולה לכפר על הרהור הלב אחר העקידה [ערש"י כ"ג י"ג], ומ"מ מ"ע היתה כזאת ומה ראו חז"ל על ככה לומר בן [ע"י רא"מ]. ו"ל דברי היה יום עקידה ביום הכפורים (א) ולא היה ראוי להקריב קרבן יחיד, אע"ג דאחז"ל [ר"ה ל"ב ע"ג] על פקידה דשרה כיון דרבים אהו מינה כרבים דמיא, מ"מ לפי ההו"א

של אע"ה שישחט בנו לא אהו רבים מיני ולא היה קרבנו דוחה יח"כ לולי שעל יח"כ לא היה מצווה ועושה ועל עקידה מצווה ועושה, על בן היה זריז ולא אחר עד אחר יח"כ, אמנם על הקרבת החיל תחת בנו לא היה מצווה מפני הקב"ה ולא היה ראוי קרבן יחיד לדחות יח"כ, עד שנפל לו בלבו עתה ישא אשה לבנו וילאו ממנו רבים וכרבים דמיא וקרבן ליצור דוחה.

ויהי אחר הדברים האלה ויוגד לאברהם לאמר וגו'. צ"ר אחר הדברים, אחר הרהורי דברים שהיו שם, אמר אברהם אלו מת ילחק בזה המוריה לא הי' מת בלא בנים כו' ע"ש. נ"פ שאברהם חשב שהצרות יחשדוהו שלא ראה לעשות מעשה העקדה צאמת ובלב שלם, רק יאמרו שאברהם הבין שהוא רק לנסיון כי הי' צעות שילל ילחק, כי צאופן אחר א"א שיקויים הצעות הי' כי צילחק יקרא לך זרע, ולכן דאג אברהם על שלא השיאו לו אשה מתחלה וזהו לו כבר בנים צעפת העקדה ואז הי' קידוש השם צמעשה העקדה לעיני כל הצרות.

הפטרה

לא חודש ולא שבת ותאמר שלום. ו"ל היה אמר וצקשה ממנו אחד מן הנערים ללוותה בדרך, והוא אסור משום איסור יחוד, ואפילו בשנים אסורה [אח"ע ס"י כ"ג ס"ה], ואמר לה לא חודש ולא שבת היום, כי אז שיירות מצויות לקבל פני הנציא וכו' מותר וליכא משום יחוד, אבל כיון דליכא לא חודש ולא שבת א"כ אסורה ליסע עם אחד מהנערים, אמנם צ"ק דגיטין דף ו' משמע כשאין שעת חירום ומלחמה לעולם הוה שיירות מצויות, על בן השיבה ותאמר שלום ואין חרום ומלחמה.

לא חדש ולא שבת ותאמר שלום. ולקמן שאל השלום לך השלום לאישך השלום לילד ותאמר שלום, ונ"ע הרי מת הנער ואין הוליאה שגר מפ"י. ונ"ל לפע"ד כתיב [י"ט כ"ד] וזה המעור על סדום, פירש"י הוא וצ"ד, רוצ פנמים אין מדה"ד מסכים לעוצות צ"א שנעשו צעולם אלא שמדה"ר גובר, וכן צהיפוך אין מדה"ר מסכים לרעות המתרגשות לבוא צעולם אלא שמדה"ר גובר, נמצא אין זה שלום, אך בסדום גברה רשעם עד שה' וצ"ד הסכימו צעולם

(א) ראה לעיל הערה כ"ג.

ושלח להפוך הערים, והיינו דכתיב [ישעי' מ"ה ז'] עושה שלום וצורא רע, שעושה שלום בין המדות וצורא רע החלט המוסכם, וה"נ מת הבן פתאום, ואלו ה"י מלאך מליץ א' מני חלף ה"י נילל, ע"כ השצה האשה ששני המדות הסכימו, ע"כ כששאל השלום לער אמרה שלום משני הצדדים מה, והנה רגילים ה"י הנביאים ציומא דדיוגא להחפלא עלי

מנחם המדבר

ובכלל זה כל יו"ט ור"ח המה ימי דין ועוד ציוס רצון על זבח משפחה כי הוא יצרך הזבח כשמואל הנביא, ולזה מקבלים פניו בשבת שהוא יום רצון, ע"כ אמר לו לא חדש ולא שבת, פ"י לא נחחדש לנו לא רצון זבח משפחה ולא דין, היינו לא חדש ולא שבת, ותאמר שלום שניהם הסכימו והוא נרוץ חדש ושבת וק"ל.

פרשת חיי שרה

ויהיו חיי שרה וגו' שני חיי שרה. ובמדרש יודע ה' ימי תמימים כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימים וכו'. כבר כתבתי לעיל דצתם אנשי העולם לא יוחשבו הלילות כהשגותיו של יחזקאל פלגא דלילי וכו' [שבת פ"ט ע"ב], אך הצדיק גם צלילה כל מעשיו לה' אפי' רעיונותיו על משכבו ושונה שלו בכל לשם ה' א', ובאשת חיל הנאמר על שרה [תנחומא חות ד'] כתיב [משלי ל"א ע"ו] ותקם צעוד לילה ותתן טרף לציתה, ח"כ שנותיהם כפולים, והיינו שני חיי שרה, שני לשון שנים כי חייה כפול, והיינו שנותיהם תמימים ולא יחסרו הלילות, וע"כ כשראה ר"ע לעורר הישנים בדרשותיו אמר מה ראחא אסתר שתמלך על קכ"ז מדינות, אלא תצא בת צתה של שרה שחיתה קכ"ז שנה [צ"ר י"ח ג'], ואילו לא נודע שינה מעיניה וגם צלילה לא שכב לצה, לא היה מגיע לה שכר קכ"ז שנה אלא החזי שהוא ס"ד שנה ולמה מלכה על קכ"ז מדינות, ח"כ ותקם צעוד לילה וגו', וח"כ איך גם ציוס נישן צשעה שחכם יושב ודורש, ויעוין צרש"י שכל הפרשה נדרשת על התורה. ואגב אמרתי סדין עשתה ותמכור, היינו לצושי יקר חלוקא דרצון, עשתה ותמכור לאחרים ולא היתה לר עין ללמוד לתלמידי דכתיב [לעיל י"ח י"ט] אשר ילוח את צניו ואת ציתו אחריי ושמרו דרך ה', ולא עוד ותגור נתנה לבנעני, היינו סוחר המוכר לאחרים היינו תלמידים נעשים צעמם כנעני תגרים לוקחים ממנו ומשקה מחורת רבו לאחרים, עוז והדר לצושה ותשחק ליום אחרון, כי אומרים שמועה משמו, שפתותיו דוצבות [יצמות ל"ז ע"א], היינו ותשחק ליום אחרון, לופיה הליכות ציתה, היינו לאוקמא גירסא הלכות צרורות שהוא סיעתא דשמיה, וגם להם עלילות לא תאכל כי אס יגעתי ומלאתי, להדודי, תאמין [מגילה ו' ע"ב].

(א) ע"ע תר"מ דברים, פ"א א' ד"ה והיית.

ויהיו חיי שרה וגו'. פירש"י שנה לכל פרט, שכולן שנים לעובה. ורמב"ן הקשה אדרבא שנה בכל פרט משמע שאינם שנים וגם צחיי ישמעאל כתיב שנה בכל פרט ולא ה"י שנים שצסוף ימיו שצ אל ה', אלא רז"ל דרשו משני חיי שרה כולם שנים לעובה ע"ש, ואכתיו לא תי הסתירה צתלה כתיב שנה שנה משום שלא ה"י שנים ושז סוים שני חיי שרה כולם שנים, ועוד באצרכם כתיב שנה שנה ולא סוים שני חיי אצרכם, וכי לא היו כולם שנים וכן ציחק ויעקב. ע"כ נלע"ד דא"א שיהיו השנים שנים דע"כ יוסוף אדם יום יום בעצודת ה', ומה שאמרו חסודי צית השואצה אשרי ילדותינו שלא ציישה זקנותנו [סוכה נ"ג ע"א], לא שהיו שנים, אלא כפי ערך חסידותם צזקנתם כך היו לפי אותה הערך צילדותם ועלו יום יום ונתעלו עד שהגיעו למדרגה ההיא, וצז האופן לא ציישה ילדותם את זקנותם, ולכן צישמעאל כתיב שנה שנה שלא ה"י שנים לעובה ודיו שזקנותו כיפרה על ילדותו, ואח"כ ח"כ שיהי ילדותו לפי ערך זקנותו, מ"מ הואיל וה"י תרבות רעה צחוך ציתו צימי נעוריו של ישמעאל ח"כ לא היו כולם שנים לעובה, וכן יחזק שהיה מורת רוח צציתו מעשיו ונשותיו, ויעקב אח"כ פשיטא שלא היו כולם שנים, שה"י מהם צח"ל ומהם היו שנים שנסחלקה ממנו שכינה עד שזכה ותחי רוח יעקב, אצל שרה היו שנותי חלוקי שנה שנה אצל כולם שנים לעובה כי לפי ערך זקנותה היו שני ילדותה והיינו וכימין דצאיק [דצרים ל"ג כ"ה], וצנה יחזק ה"י שז לעובה ע"כ לא נמלא שום פגם צשנותיו והיינו שנה שנה ומ"מ שני חיי שרה כולם שנים לעובה.

ויהיו חיי שרה וגו'. צצ"ר יודע ה' ימי תמימים וגו' כשם שהן תמימים כך שנותם תמימים. יל"פ דהנה

בכל יום שהחזרת בני נשתי וכו' ומנכרים המחזיר
נשמות אחר והושיענו ב' לחיים זהו לפני כל האדם
אבל חסידים ואנשי מעשה חיים יאמרו יוצר מלצב
שעות חוץ צד שעות ושפתי מרוב הנאון החסיד מוה
שמעלקי סגל זללה' חבד דק' כ"ש והמדינה שרמ
במקרה יאמרו זהו ר"ל אם ישנה ח"ת שעות כמספר
ח"ו יבוא לי מלחתי מכוון לארבעים שעות ומלת לי
ארבעים במספר ודפח' ור"ל אמרו כל הלומד תורה
בליה משך עליו חוט של חסד וכדא' כי חסד חל כל
היום ולא בליה כי בליה מד'הד בששת ימים עשה ה'
את השמים ואת הארץ ימים ולא לילות וששת ימים
המה עשה פעמים י"ב שעות מכן ע"ב כמנן הוי'
במלואו ועובו והוא כמנן חסד והו' שאמר עולם חסד
יבנה .

בבריא השני ויאמר אליהם יהי רקיע וגו' וז"ל
נחמ' חגיגה חר"י ח"ר בשעה שצדק הקב"ה
את העולם ה' מרחיב והולך כשני פקיעות של שתי עד
שנער בו הקב"ה והעמידו שאלמר עמודי שמים ירופפו
ויחמרו מגפרתו והיינו דאמר רשנ"ל מ"ד חזי חל שדי
חזי שאמרתי לעולם די וגו' עכ"ל הרי זה בא ללמד
מזהר השכל לידע ולהאדיע לעולם ילמד. אדם מדעת
קונו שלא יבקש רבוי כסף וזהב עד חין קלה לאוורותיו
ולכל אשר יספוק האדם יהי לו גבול משוער גדר מזה
וגדר מזה פקח עיניך וראה ישר אם הש"י אשר חין לו
גבול ותכלית אחר לעולם די חתה בן אדם הדבק
במדותיו לא ולמד מדת ההסתפקת ונמא'ם ויאמר די
הנה מלות הש"י חג הסופות תעשה לך שבעת ימים
בחסדך מנכרך ומיקנך ושמת בנך וגו' כי יברך ה'
חלדך בכל תבואתך ובכל מעשה ידך והיית חף שמח
ולאוי להתבונן ובי יעלה על דעת מי שיאסף כל נגזות
בר וימלא חסמיו שבע וזיתו מלא ברכות ה' שלא ישמח
ויגל לבו עד שצריך הכתוב לזאת ולזרז ושמחת בנך
ימן היא כותכת חין אדם יוצא מן העולם וחזי עובדו
צידו אם יש לו מכה מבקש מלחית ח"כ כאשר יגדל
האיש הלך וגדול בהון ועושר ורוב תבואה יש לאיזם שלא
ישמח בנח וירבה דאגתו על רבוי הנכסים לכך לזאת
התורה ושמת בנך ולא תהי' כאיש אשר ירבה מלא
ציתו כסף וזהב ועושר רב שנעצב ודואג והאבד חינו
מניחו לישן כ"א שמח ושמח גם מה שאמר עוד והיית חף
שמח הוא על כוונ' זו וכיוצא בזה למדא' כח פ' אמור שכתב
וה"ל כי להיות משבע העושר וההנלחה להיות דרך עולב
בו וע"ד שאז"ל מרבה נכסים מרבה דאגה אחר כי
ההנלחות האלה הבלות מחזו ית' בברכתו לא ישהקף
דרך עולב כלל עם שמחתך מלך רבוי הנכסים חבל תהי'
חך שמח בלבד וע"ד זה אחר ברכת ה' היא תעשיר ולא
יוסיף ע"ב עמה כי לא יהי' לברכה ה' טבע הברכה
אשר לפי רוב הברכה כן ירבה הינון והדאגה אבל היא
תעשיר ולא יוסיף ע"ב עמה עכ"ל על הראשונות חזי
חזר ומגיד הדבק בברכתו ית' אשר לו כח וממשלה עד
חין חקר ושם גבול לשמים וארץ כל יעבורון והנביא אחר
חף ידי יסדה ארץ וימיני ספחה שמים קורא חזי אליהם
יעמדו יחדו ר"ל בירי ובימיני יבדתי ארץ ושמים קורא
חזי אליהם יעמדו יחדו ולא בקשו להרחיבם ולהגדילם
מאז ועד עתה כדאז"ל האינו שמים וגו' שלא שינו את
מדתם וכו' וזה"ל לך זרוע עם נבונה תעז ירך תרום
ימינך עכ"ל שמת גבולות ארץ ושמים והמלכה היתה דים .

בבריא שלישית ויאמר אליהם תדשא הארץ דשא
עשב מוריע זרע עץ פרי עושה פרי רמז
זה

וממון יאלם והעמיד שומרים על כל קצות מדינותיו
וגם בעיר הממלכה בנה בנין אשר כל הסחורה שמלחית
הכנענים וסוחריה ארץ להניחם שמה למען יראו העומדים
על פקודת המלך ויבחינו אם הסחורה היתה מלאכה
מעשה אומן תחת ממשלתו ואחר כל זאת גם הרשעה
נחונה לכל אטורים הסובבים בעיר ושומרים בחולות
וברחובות לתור ולדרוש ולתפוש ולחפש חפוש מחפוש
וחפוש ממלחה לכל אשר ימלאו מסחורה אשר היא נגד
פקודת המלך, כן אנחנו בדרך המלך הגדול ה' נבואת
זה עלינו ועל בנינו עד סוף כל הדורות שלא להביא
שום סחורה מממלכה מעם אחר ממלך זקן וכסיל הוא
הי"ה"ר וגם גבול וספר הוא ר"ה כלם עובדים כנגד מרון
לחפש ולמנות כל הזכות ואח"כ עיר הממלכה הוא י"פ
והשליש ^{הוא} יום זה הושענא רבא הרשעה נחונה
לסנטיין פתקין כפקין מבי מלכה ואחמסרן ביד'
דסנטיין וכיון דאחמסרן צידוי ודאי דינא חתעבד
וכו' והו' אשר רמזו אדם מביא זבח היום זה ר"ה
וכמו שאמרנו והי' היום היינו ר"ה הוא יום תרועה
וצפיצ' ואזכרה באלו זמני תרועה והמזמור שם נאמר
על ר"ה שראש דברו ה' אורי וישעי ואז"ל אורי ברה'
וישעי ב"כ ואמר מביא אדם צד'ה זבח היום זמני
אליהם רוח נשברת כי ברה' כמה דבייף חיפש טפי מעלי
עד עשרה ימים שהוא י"פ וגירסת הסוספתא עד עשרים
יום שיבא ויגיע הושענא רבא ח"פ היום יום הוכן
לתשובה ואם לא עכשו חיתתי .

שביעוני אחי ורעי בתופלא מני מופלא סמוך לחי
האלהים כל אדרוש ובמסוסה מני נצחיות
עמוקים נצרות אשר חפרו שרי ומארי קבלה כל החקור
כ"א לחשוב נצרות נצרות כנגלות לנו ולבנינו עד עולם
והי' לבד ולפרש שבעה ההקפות בנצרות צרופות בסדר
פנים יפות נגד שבעה ימי בראשית ודורשין תחלה זכר
למעשה בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית ומתח
דברו יחיד בנצחית האור נאמר בו כי טוב ואין טוב
אלא תורה וגדולים מעשה ה' וז"ל ויתכן שיאמר כי טוב
בענין האור מסכים אליו מאמר אחר שאז"ל פ' חלק כל
בית שאין נשמעין בו דברי תורה בליה נשקף ויש
לשאול במאמר ההוא למה לא אמרי נחמד וכו' ועוד
למה חז"ל שאין נשמעין בליה ולא דברו חז"ל נשמעין
ביום חבל למי שהאם חין תועלתו צהרבתו עם
היסודות רק נחום שבו לא באור פלל חלל כיתן לו האור
רק ללמוד תורה בליה ח"כ כאשר זה לא ישתמש לאור
האש בליה ללמוד תורה הנה נאמר האש כמו שהיתה
לשורף לבד ולכן אמרו אש שורפת ויהי' ח"כ וירא
חלדים את האור כי טוב ר"ל שראה שהוא טוב שעתידים
צדיקים להשתמש לאורו בעסק התורה עיין עוד שם
וכבר הצינו לזכור ואנחנו סימנים על שיעור שינה
כדנצינן למימר קמן בסמוך ורמזו בנכוסם התפלה וברנו
בו לשובה ופקדנו בו לברכה והושיענו בו לחיים ורחו'
לשית לב על מה שלשה פעמים בו ובי חין די וברכו בו
לשובה ולברכה ולחיים חלל בו תרמח כל חיות האדם
שישלם כל היום כ"ד שעות לשלשה חלקים שליש לתורה
ולתפלה ושלש לחבלה ולסחורה ושלש לשניה כאשר
הסמינו ברמז ישנתי אז היינו ח' שעות כמנן אז ועל
עסק קניני עו"ה רמז אז תכלית ועל עסק ההורה אז
תכליל המשכילים יחידו כוזהר הקיע חינון מארי
דשמעתין ולפומת שלוש חלה אינו וחקנו כוסם התפלה
זכרנו בו לשובה היינו שמונה שעות של לימוד התורה
וב' מנן שמה ופקדנו ב' לברכה כנגד העת מסחר
וקנין וכנגד השינה שהיא אחר מסתין מתיחה ואומרים

נקדים דברי השל"ה הקדוש (במסכת חולין):

דורשי רשומות אמרו, ששלושה פעמים כתיב "אז", ורמז יש בהם. אלו הן: "אז תשכיל" (יהושע א', ח'). "אז תצליח" (דברי הימים-א', כ"ב, י"ג). "ישנתי אז, ינוח לי" (איוב ג', י"ג).

הנה, היום כלול מכ"ד שעות. על האדם להשלים את עצמו בחלוקה, שישלש כל יום באופן זה: ח' שעות – קודש לה', בלימוד התורה ועבודת ה'. ח' שעות – יעסוק במשא ומתן. וח' שעות – בשינה.

תיבת "אז", עולה שמונה. "אז תשכיל" – שמונה שעות, יקדיש ללימוד התורה, לעסוק במושכלות. "אז תצליח" – קאי על משא ומתן. "ישנתי אז, ינוח לי" – קאי אשינה.

אגב: הרמב"ם ז"ל, כותב בהלכות דעות (פ"ד, ה"ד), שעל האדם לישון ביום שמונה שעות, ורמז לדבר: "ישנתי אז ינוח לי" – א"ז בגימטריא שמונה. אם ישן האדם שמונה שעות, אז ינוח לו.

בספר "חוט המשולש" (ח"א עמ' י"א), הביא, מה דמרגלא בפומיה דה"חתם סופר", שאם ישנים שמונה שעות, זה מספיק לשני מעת-לעת, דהיינו לארבעים שעות. ורמז בפסוק זה עצמו: "ישנתי אז" – אם אני ישן שמונה שעות, בגימטריא של א"ז – "ינוח לי" – די לי על משך ארבעים שעות, שהוא בגימטריא של "לי".

הבה נחזור לדברי השל"ה הקדוש:

ב"חוות יאיר החדש" כותב, שעל פי דברי השל"ה הקדוש, נוכל לבאר כוונת תפילת "יעלה ויבוא": "זכרנו ה' אלקינו בו לטובה, ופקדנו בו לברכה, והושיענו בו לחיים טובים", על דרך זה:

ב"ו, בגימטריא שמונה, כמו א"ז. אנו מבקשין ומתפללין: "זכרנו ב"ו לטובה" – בזכות שמונה השעות שהקדשנו ללימוד התורה – אין טוב אלא תורה (ברכות ה.), תזכרנו לטובה. "ופקדנו ב"ו לברכה" – שתתן ברכה במעשה ידינו, במשא ומתן שלנו. "והושיענו ב"ו לחיים טובים" – שלאחר השינה יושיענו, ויחזיר לנו הקב"ה את נשמותינו, לחיים טובים.

דיתוקן חטא העגל יחזור ר"ח להיות יו"ט וכמ"ש להלן בסמוך]. אבל כאן דלא מיירי בענין מעלת היום אלא לענין חיוב הקרבן, לכן כתוב חדשיכם מלא.

יו"ט ממש כמו ימי שמחתכם ומועדיכם, רק דמ"מ תוקעין בחצצרות משום שהוא יו"ט לענין הקרבן, [ולכן חסר אות יו"ד המורה על העתיד, דרך בזמן הזה הוא חסר, אבל לעתיד לבא

שבת ראש חודש

מתעלה ע"י השבת. [וכן הנוסח במוסף דשבת ר"ח "וחדש עלינו ביום השבת את החודש הזה" דהשבת אחני בחידוש הר"ח].

[ועד"ז] יש לבאר המנהג לחלוץ התפילין בר"ח קודם מוסף, כדאי' בשו"ע סי' תכ"ג ס"ד, עפ"י דאי' בשו"ע סי' צ"א דשלימות התפילה כשהיא בדרגא של התפשטות הגשמיות והתגברות כח השכלי עד שמגיעים קרוב למעלת הנבואה, ואי' בע"ז ד"ה א' עה"פ אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם, דקאי אשעת מתן תורה קודם שחטאו בעגל, ולכן בתפילת מוסף דר"ח אז הנפש ראוי' לקבל את האור של היו"ט דר"ח, כיון שבשעה זו המתפלל מגיע קרוב לדרגת הנבואה, דזהו הדרגא דקודם חטא העגל, וכיון שנעשה אצלו יו"ט, צריך לחלוץ תפיליו קודם מוסף. ויבאר ג"כ ד' הלבוש שם דצריך לחלוץ התפילין כבר קודם קריאת התורה, ויש לבאר עפ"י מה שאמרו בברכות דכ"ב א' דתניא והודעתם לכניך ולבני כניך וכתוב בתריה יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע, וא"כ בשעת לימוד התורה היו ג"כ כדרגא דמעמד הר סיני, ואותו אימה ויראה רתת וזיע הוא כעין התפשטות הגשמיות וקרוב לדרגת הנבואה, ולכן אז מתנוצץ אור היו"ט של ר"ח כיון שהאדם נמצא אז בהדרגא דקודם החטא ודוק].

והנה אמרי' בסוף מגילה דבשבת ר"ח מפטירין בקרא והיה מידי חודש בחדשו ומידי

כתב המור בסי' תי"ז בשם אחיו הר"י ז"ל דהמועדים נתקנו כנגד ג' אבות, וי"ב ראשי חדשים שגם הם נקראים מועדים כנגד י"ב שבטים וכשחטאו בעגל נטלו מהם ונתנו לגשותיהם לזכר שלא היו כאותו חטא. ולכן הגשים גוהגות שלא לעשות מלאכה בר"ח ע"ש. [ובלבוש כ' דהי' מן הראוי שיהי' עליהם איסור גמור לעשות מלאכה כמו ביו"ט, אלא מכיון דמשועבדות למלאכת בעליהן לכן לא נאסרו ע"ש]. והנה נוסח מוסף דשבת ר"ח הוא בנוסח מוסף דיו"ט שאומרים בו כעין נוסח דמפני חטאינו, מה שאין אומרים כן לא בשבת לחוד ולא בר"ח לחוד, ומה ענין צירוף זה דשבת עם ר"ח שע"ז נעשה כעין יו"ט. ושמעתי דהנה לעת"ל דיתוקן החטא יחזור ר"ח להיות יו"ט, ושבת הוא מעין עוה"ב, ולכן בשבת ר"ח מתנוצץ האור דיו"ט דר"ח ולכן מתפללין במוסף דיו"ט ע"כ. ושו"ר בשם משמואל לפ' קורח עמ' רנ"ב סוד"ה ויש לומר שכ' וז"ל וכן בר"ח שהוא יו"ט של דוד, ואיתא ר"ה כ"ה ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקיים, והוא מענין אורו של מלך המשיח, אך מחמת חטא העגל אבדו את היו"ט של ר"ח כדאיתא בספרים, ובשבת ור"ח שמסולק קצת חטא העגל מפאת שבת, שוב מאירה גם בחינת הר"ח, ויכול כל איש לבוא קצת למדה זו יותר מבימי החול עכ"ל. וכזה יש לבאר דעת הגר"א ז"ל דשיר של שבת דוחה יו"ט ואינו דוחה ר"ח, דביו"ט הוי זלוול בשבת אם אינו מזכיר השבת. משא"כ ר"ח שהוא